

**Załącznik do uchwały
Nr XXIII/195/05
Z dn. 16.03.2005 r.**

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
MIASTA I GMINY RYN
NA LATA 2004-2007 Z UWZGLĘDNIENIEM
PERSPEKTYWY NA LATA 2008-2011**

PROJEKT

Olsztyn, marzec-kwiecień 2004 r.

SPIS TREŚCI

I. INFORMACJE WSTĘPNE.....	5
1.1. Przedmiot, cel i zakres opracowania.....	5-6
1.2. Podstawa opracowania i materiały wyjściowe.....	6
1.3. Ogólna charakterystyka gminy Ryn.....	6-8
1.4. Charakterystyka fizjograficzna gminy.....	8-9
1.5. Uwarunkowanie zewnętrzne.....	9-10
II. Zasoby i stan środowiska przyrodniczego gminy.....	10
1. Krajobraz i przyroda.....	10
1.1. Uwarunkowania nadrzędne.....	11
1.2. Istniejące formy ochronne.....	11
1.3. Ocena stanu walorów przyrodniczych i krajobrazowych.....	12
1.4. Podsumowanie.....	12
2. Szata roślinna	12
2.1. Zieleń urządzona.....	13
2.2. Zagrożenia szaty roślinnej.....	13
2.3. Podsumowanie.....	13
3. Świat zwierząt.....	13
3.1. Ocena stanu walorów świata zwierząt na terenie gminy.....	13
3.2. Podsumowanie.....	13
4. Lasy.....	14
4.1. Zagrożenia lasów gminy.....	14
4.2. Podsumowanie.....	15
5. Powietrze atmosferyczne.....	15-16
5.1. Zagrożenia.....	16
5.2. Podsumowanie.....	17
6. Gleby.....	17
6.1. Monitoring gleb.....	18
6.2. Zagrożenia gleb.....	18
6.3. Podsumowanie.....	18-19
7. Kopaliny.....	19
7.1. Zasoby.....	19
7.2. Zagrożenia.....	19
7.3. Podsumowanie.....	19-20

8. Wody powierzchniowe.....	20
8.1. Sieć hydrograficzna.....	20-21
8.2. Zagrożenia wód powierzchniowych.....	21-22
8.3. Podsumowanie.....	22
9. Wody podziemne.....	22
9.1. Zasoby.....	22
9.2. Jakość wód.....	23
9.3. Zagrożenia	23
9.4. Podsumowanie.....	23
10. Odnawialne źródła energii (OZE).....	23
10.1. Uwarunkowania wpływające na rozwój energii z OZE.....	23
10.2. Energetyka odnawialna.....	24
10.3. Podsumowanie.....	24
11. Inne aspekty.....	24
11.1. Podsumowanie.....	24-25
12. Racjonalizacja zużycia wody , materiałów i energii.....	25-26
III. Działalność człowieka i jej wpływ na jakość środowiska.....	26
1. Wpływ na powietrze atmosferyczne.....	26
1.1. Uwarunkowania nadrzędne.....	26
1.2. Źródła zanieczyszczeń powietrza.....	26-27
1.3. Podsumowanie.....	27-28
2. Hałas.....	28-29
2.1. Podsumowanie.....	29
3. Promieniowanie jonizujące i niejonizujące.....	29
3.1. Promieniowanie jonizujące i niejonizujące.....	29-30
3.2. Podsumowanie.....	30
4. Gospodarka odpadami	30
4.1. Odpady komunalne.....	30
4.2. Odpady niebezpieczne.....	31
4.3. Odpady przemysłowe.....	31
4.4. Podsumowanie.....	31
5. Gospodarka wodna i ściekowa.....	31
5.1. Gospodarka wodna.....	31-32
5.2. Gospodarka ściekowa.....	33
5.3. Podsumowanie.....	33-34
6. Poważne awarie.....	34
7. Inne aspekty środowiska.....	34-35
8. Współpraca w celowych związkach gmin.....	35

IV. Edukacja ekologiczna społeczeństwa.....	35
V. Synteza – zasoby i stan środowiska przyrodniczego, problemy oraz cele do realizacji.....	36-39
VI. Harmonogram realizacji zadań.....	40-47
VII. Ogólne ujęcie perspektywiczne działań na lata 2008-2011.....	48
VIII. Narzędzia i instrumenty realizacji oraz kontrola realizacji programu.....	48
1. Zagadnienia instytucjonalne.....	48
2. Struktura organizacyjna realizacji programu.....	48-49
3. Ramy prawne.....	49
4. Dostęp do informacji i udział społeczeństwa.....	49
5. Kontrola realizacji programu.....	50
6. Wskaźniki realizacji programu.....	50
7. Prezentacja zagadnień na mapie.....	50

I. INFORMACJE WSTĘPNE

1.1. Przedmiot, cel i zakres opracowania.

Dla osiągnięcia celów założonych w polityce ekologicznej państwa oraz realizacji zasad zgodnego z wymogami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 ze zmianami) gospodarowania zasobami środowiskowymi opracowywane są programy ochrony środowiska. Najniższym szczeblem podziału terytorialnego, na którym takie programy są opracowywane jest gmina. Niniejsze opracowanie stanowi właśnie gminny program ochrony środowiska.

Program ma określić zadania i planowane działania w zakresie ochrony środowiska, które powinny być realizowane przez gminę. Realizacja ustalonych celów ma za zadanie doprowadzenie do osiągania celów zawartych w programach wyższych rządów (m. in. powiatowego i wojewódzkiego).

Obowiązek opracowania gminnego programu ochrony środowiska wynika z art. 17 i 18 ww. ustawy Prawo Ochrony Środowiska. Program gminny ochrony środowiska jest przyjmowany do realizacji poprzez przyjęcie stosownej uchwały przez radę gminy.

Projekt gminnego programu ochrony środowiska podlega zaopiniowaniu przez zarząd powiatu. Realizacja programu powinna być monitorowana (kontrolowana), a burmistrz (wójt) co 2 lata przedstawia radzie gminy raporty z jego realizacji.

Opracowanie gminnego programu ochrony środowiska ma na celu doprowadzenie do realizacji założeń polityki państwa i regionu na szczeblu gminnym. Ujęcie problematyki środowiska gminy powinno umożliwić wykorzystanie programu do następujących celów:

- zgłaszanie potrzeby przeprowadzenia ewentualnych przedsięwzięć ponad gminnych do rozwiązywania ważnych problemów i eliminowania zagrożeń środowiska w gminie,
- podejmowania decyzji w zakresie przedsięwzięć w dziedzinie ochrony środowiska i finansowania inwestycji ekologicznych,
- kreowania lokalnej polityki ochrony i racjonalnego wykorzystania walorów przyrodniczo-krajobrazowych,
- koordynowania i intensyfikowania działań na rzecz ochrony środowiska, realizowanych przez administrację gminną, jak i jednostki gospodarcze, instytucje oraz organizacje społeczne.

Program gminny obejmuje takie główne elementy jak:

- ogólną charakterystykę i ocenę zasobów i walorów środowiska przyrodniczego gminy,
- charakterystykę przeobrażeń środowiska przyrodniczego gminy, wpływ człowieka na środowisko,
- wskazanie głównych problemów w rozwoju gminy wynikających ze stanu i przeobrażeń środowiska,
- określenie priorytetów i listy zadań gminy w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju koniecznych do realizacji w przyszłości (w ciągu 4 i 8 lat),
- prezentację wybranych problemów na mapie.

Niniejszy program ochrony środowiska obejmuje teren miasta i gminy Ryn.

Program był opracowywany dwuetapowo:

1. W pierwszym etapie zebrano i przeanalizowano informacje dotyczące aktualnego stanu środowiska w gminie Ryn, w tym aktualny wpływ czynników zewnętrznych na środowisko oraz identyfikację problemów.

2. W drugim etapie wyznaczono cele i zadania do realizacji, które powinny doprowadzić do osiągnięcia celów określonych w dokumentach wyższych szczebli a także założonych do realizacji w niniejszym opracowaniu.

1.2. Podstawa opracowania i materiały wyjściowe.

Materiały wyjściowe do niniejszego opracowania stanowiły w szczególności:

- Program ochrony środowiska województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010,
- Program ochrony środowiska powiatu giżyckiego na lata 2004-2010,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Ryn opracowane w 2000 r.,
- Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną, i paliwa gazowe dla miasta i gminy Ryn,
- Raporty o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego opracowywane przez WIOŚ w Olsztynie,
- Informacje uzyskane z Urzędu Miasta i Gminy w Rynie,
- Informacje uzyskane z innych źródeł,
- Literatura fachowa oraz oględziny i wizje w terenie.

Niniejszy program ochrony środowiska został sporządzony z wykorzystaniem „Wytycznych sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym” opracowanych przez Ministerstwo Środowiska w grudniu 2002 r.

1.3. Ogólna charakterystyka gminy Ryn.

Gmina miejsko-wiejska Ryn położona jest we wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, w południowo-zachodniej części powiatu giżyckiego. Gmina graniczy z 2 innymi gminami z powiatu giżyckiego – gm. Miłki i Giżycko, a ponadto z gminami: Mikołajki i Mrągowo (pow. Mrągowo) oraz gminą Kętrzyn (pow. Kętrzyn). Powierzchnia gminy liczy – 211,2 km² i obszar ten zamieszkuje 6150 mieszkańców, z tego ludność miejska liczy 3101 mieszkańców, zaś wiejska 3054 mieszkańców (dane ze spisu powszechnego z 2002 r.), liczba gospodarstw domowych – 2401. W skład gminy wchodzi 32 miejscowości. Głównym ośrodkiem jest miasto Ryn. Pozostałe miejscowości zamieszkuje od kilku (Hermanowa Wola) do 459 mieszkańców (największą są Sterławki Wielkie). Stopa bezrobocia 31,8 %. (dane z Urzędu Miasta i Gminy Ryn).

Gęstość zaludnienia gminy wynosi 29 osób/1 km² i jest o ponad połowę mniejsza od średniej w województwie. Saldo migracji zarówno w odniesieniu do miasta, jak i gminy Ryn charakteryzuje się w ostatnim okresie wartościami ujemnymi.

Gmina Ryn oddalona jest zarówno od administracyjnego centrum kraju – odległość do Warszawy wynosi w przybliżeniu 250 km (połączenie drogowe przez Szczytno lub Ostrołękę), jak też od stolicy regionu – odległość między Rynem a Olsztynem wynosi około 85 km. Stosunkowo blisko (po około 20 km) jest z Rynu do powiatowych miast Giżycka i Mrągowa.

Miasto i gmina Ryn posiadają podstawową infrastrukturę techniczną związaną z ochroną środowiska, wymagającą jednak w kilku punktach uzupełnienia, rozbudowy lub modernizacji.

Przez gminę Ryn przebiega droga krajowa 508 Mrągowo-Giżycko, stanowiąca drogę łączącą zachód regionu Warmii i Mazur z północnym-wschodem. Istniejąca sieć dróg (wojewódzkich, powiatowych i gminnych) jest wystarczająca. Nie jest natomiast wystarczający stan techniczny nawierzchni dróg, większość wymaga modernizacji.

Ryn nie posiada połączenia kolejowego, ale w miejscowości Sterławki Wielkie jest jedyny na terenie gminy przystanek kolejowy na trasie Korsze-Ełk. Obecnie częstotliwość kursowania pociągów jest nieduża z powodu niskiej rentowności trasy.

Obszar gminy charakteryzuje się niezwykłą malowniczością, na którą składają się pagórki, zespoły wzgórz oraz jezior o urozmaiconej linii brzegowej.

Tabela 1. Struktura użytkowania powierzchni na terenie gminy.

Rodzaj	Powierzchnia [ha]	%
Użytki rolne	12392	58,7
W tym: grunty orne	7528	60,7
łąki trwałe	1849	14,9
pastwiska stałe	2627	21,2
sady	18	0,2
pozostałe	370	3,0
Lasy i grunty leśne	4824	22,8
Wody powierzchniowe	2204	10,4
Pozostałe grunty (zabudowane i zurbanizowane)	1698	8,1
Ogółem	21118	100,0

Dane z Urzędu Miasta i Gminy Ryn

Liczba podmiotów gospodarczych na terenie całej gminy – 110 (107 prywatnych i 3 publiczne). *Dane z rocznika statystycznego województwa warmińsko-mazurskiego za rok 2002.*

Na terenie gminy występuje niewiele zakładów produkcyjnych. W szczególności funkcjonują: Przedsiębiorstwo „JOCZ” produkujące stolarkę budowlaną (okna z tworzyw sztucznych i aluminium), zakład galanterii metalowej (Guz. J. Produkcja metalowych balustrad), kilka zakładów drzewnych (7 szt.), Spółdzielnie Pracy: Inwalidów „Pokój” (produkująca wyroby z materiałów tekstylnych) oraz Niewidomych „Zorza” (produkująca szczotki), zakład produkcji łodzi z tworzyw sztucznych (Burnos K.),

zakład produkcji makaronu, zakład produkcji siatki i piekarnie (szt.2). Miejsca lokalizacji ww. zakładów są następujące: Ryn (10 szt.), Tros (3), Rybical (2), Knis (1), Sterławki Wielkie (1). Poza tym występują niewielkie podmioty usługowe i handlowe.

W gminie Ryn rolnictwo stanowi ważną gałąź gospodarki. Powierzchnia gruntów rolnych stanowi ok. 60 % powierzchni całkowitej. Liczba gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1 ha w gminie – 560, przeważająca większość są to gospodarstwa średniej wielkości co jest zjawiskiem bardzo korzystnym z punktu widzenia ochrony środowiska. Łączna powierzchnia gruntów użytkowanych przez te gospodarstwa wynosi 7571 ha (grunty orne 4572 ha, łąki i pastwiska 2999 ha). Średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi ok. 13,5 ha co daje wielkość większą niż analogiczna dla całego kraju (ok. 7 ha).

Powierzchnia zasiewów w 2002 r. – 5073 ha, powierzchnia głównych ziemiopłodów: zboża – 4024 ha, rośliny pastewne – 561 ha, ziemniaki – 211 ha, pozostałe – 277 ha.

Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych w gminie wynosi średnio 37 szt. DJP (dużych jednostek przeliczeniowych).

Powyższe dane przedstawiono na podstawie spisu powszechnego z 2002 r.

Na terenie gminy występują 4 fermy zwierząt w Bachorzy, Głąbowie, Wejdykach i Ławkach gospodarujące na 3761 ha. W Monetkach występują obiekty fermowe aktualnie nie eksploatowane.

Ze względu na występowanie terenów leśnych w gminie leśnictwo jest, kolejną po rolnictwie ważną gałęzią gospodarki gminy, chociaż lesistość gminy jest o kilka procent niższa niż średnia dla województwa.

Gmina posiada tereny sprzyjające rozwojowi turystyki (jeziora, lasy), które w szczególności występują na południowych, wschodnich i północnych obrzeżach gminy oraz w części centralnej. Turystyka ma szanse rozwijać się w rejonach występowania takich jezior jak Jagodne, Szymońskie, Tałty, Tałowisko, Ryńskie, Ołów, Orło, Dejguny czy Guber.

Na terenie gminy występują liczne ośrodki wczasowe, miejsca biwakowe i 8 gospodarstw agroturystycznych (Sterławki Wielkie, Ryn, Orło i Kronowo) z łączną liczbą miejsc noclegowych - 84.

1.4. Charakterystyka fizjograficzna gminy

Gmina Ryn leży na Pojezierzu Mazurskim, na dwóch jednostkach naturalnych takich jak: Kraina Wielkich Jezior Mazurskich i Pojezierze Mrągowskie. Charakterystyczną cechą ukształtowania terenu gminy Ryn jest wyniesienie środkowej części obszaru w pasie: Słabowo-Krzyżany-Ryn-Orło-Jeziorko-Skop. Strefa ta usytuowana jest przeciętnie na wysokości 150-170 m n.p.m. z maksymalną kulminacją 173,9 m n.p.m. na zachodzie (Krzyżany,-Wejdyki) i 188,3 m n.p.m. na wschodzie (Skop). Obszar ten charakteryzuje się dużymi nachyleniami zboczy (10-20 %). Północna i południowa część gminy ma charakter równinno-falisty i jest w przewadze usytuowany na wysokości 120-140 m n.p.m. Pod względem krajobrazowym wyróżnia się strefa środkowa, szczególnie w rejonie jezior Ryńskie-Ołów-Orło.

Pod względem geomorfologicznym obszar gminy znajduje się w całości w zasięgu pomorskiej fazy zlodowacenia bałtyckiego. Wyróżnić można następujące główne jednostki morfogenetyczne:

1. wysoczyznę czołowo-morenową (środkowa część gminy, ze zróżnicowaną rzeźbą terenu i dużą zmiennością budowy geologicznej),

2. wysoczyznę moreny dennej (północna i południowa część gminy o małej zmienności budowy geologicznej, podłoże w większości stanowią gliny zwałowe, lokalnie piaski),
3. rynna jezior Tałty-Ryńskie-Ołów-Orło (o głębokości rzędu 60-70 m, ma kształt doliny rzecznej i została utworzona przez wody płynące).

Wody powierzchniowe zajmują około 10% powierzchni gminy. Największym z jezior jest kompleks jezior Tałty-Ryńskie o powierzchni 1836 ha i głębokości dochodzącej do 51 m. Kolejnymi pod względem wielkości są jeziora: Tałowisko (327 ha) i Szymon (154 ha). Ponadto są jeszcze inne jeziora, takie jak: Kotek, Ołów, Orło, Ławki, Szymonek, Guber i inne. Występują także jeziora na granicy gminy – Jagodne, Szymoneckie, Dejguny i Ławki.

Warunki hydrogeologiczne gminy są określane jako na ogół korzystne. Większość ujęć wodnych czerpie wodę z głębokości ok. 30 m. Głębsze ujęcia występują w strefie północno-wschodniej i zachodniej gminy. Pierwszy użytkowy poziom wodonośny zalega w tych rejonach na głębokości 30-80 m. W środkowej części gminy użytkowy poziom wodonośny zalega na głębokości 10-25 m. Warunki hydrogeologiczne obszaru gminy są korzystne do pokrycia potrzeb niezbędnych do racjonalnego jej rozwoju.

1.5. Uwarunkowania zewnętrzne

W konstruowaniu niniejszego programu kierowano się założeniami dokumentów szczebla centralnego czyli takimi jak: „II Polityka Ekologiczna Państwa”, „Program wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa” i „Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2003-2006, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010”.

II Polityka Ekologiczna Państwa określa cele krótko- (do 2002 r.) i średniookresowe (do 2010 r.) o charakterze ogólnym, takie jak: istotna poprawa stanu środowiska oraz praktyczne wdrożenie przepisów i standardów ekologicznych Unii Europejskiej, umów i konwencji międzynarodowych, a także wzmocnienie instytucjonalne, umożliwiające realizację strategii zrównoważonego rozwoju kraju. Ponadto II Polityka określa cele długookresowe, wiążące się z perspektywną wizją zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Program wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa jest dokumentem operacyjnym i precyzuje sposoby osiągania celów polityki ekologicznej w formie zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych (działań w sferze prawa, programowania, instrumentów ekonomicznych, planowania przestrzennego, kontroli i innych).

Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010 zawiera średniookresowe cele do 2010 r. oraz priorytetowe działania do wykonania w latach 2003-2006, pogrupowane w pięciu rozdziałach:

- cele i zadania o charakterze systemowym,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego,
- zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów i energii,
- dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,
- przeciwdziałanie zmianom klimatu.

Ponadto zawiera ocenę realizacji polityki ekologicznej i nakłady finansowe.

Jednakże w szczególności uwzględniono dostępne dokumenty szczebla wojewódzkiego z „Programem ochrony środowiska województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010” oraz szczebla powiatowego czyli „Program ochrony środowiska powiatu giżyckiego na lata 2004-2010”.

„Program ochrony środowiska województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010” jako wytyczne dla sporządzenia programu ochrony środowiska powiatu giżyckiego przedstawiono jako zadania koordynowane:

W dziale I : „Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych” w celach 1.1. -1.4. przewidziano:

- rozważenie utworzenia rezerwatu Bagna Nietlickie po akceptacji samorządu oraz podmiotów, których interes mógłby być naruszony,
- utworzenie sieci NATURA 2000 (specjalne Obszary Ochrony zgodnie z Dyrektywą Siedliskową i Obszary Specjalnej Ochrony zgodnie z Dyrektywą Ptasią).

W dziale II : Poprawa jakości środowiska w celu 2.1. Dobry stan wód przewidziano:
- założenie monitoringu wpływu istniejących mogiłników i składowisk odpadów na jakość wód podziemnych,
- ustanowienie obszaru ochrony zbiornika wód podziemnych GZWP 206 Kętrzyn.

W harmonogramie realizacji „Powiatowego programu dla powiatu giżyckiego” przedstawiono w poszczególnych działach następujące ilości celów:

W dziale I : „Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych” - 18 celów (ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej regionu) i 3 cele (racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych).

W dziale II : „Poprawa jakości środowiska” – 23 cele.

Jako dokumenty wspomagające szczebla wojewódzkiego wykorzystano:

- Regionalny program rozwoju rolnictwa na lata 2002-2006,
- Wojewódzki program zwiększania lesistości na lata 2001-2010,
- Strategia rozwoju turystyki województwa warmińsko-mazurskiego.

II. Zasoby i stan środowiska przyrodniczego gminy.

Środowisko przyrodnicze składa się z elementów przyrody ożywionej i nieożywionej, które są ze sobą powiązane i zależne od siebie.

1. Krajobraz i przyroda

Krajobraz jest złożonym systemem tworzonym przez elementy przyrodnicze i kulturowe, materialne i niematerialne, podlegającym ciągłym przemianom. Krajobraz i przyroda są to pojęcia ściśle ze sobą powiązane i od siebie zależne, opisujące w sposób odmienny tą samą przestrzeń. Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 października 1991 r. (tekst jednolity Dz. U. Nr 99, z 14.09.2001 r. ze zmianami) a art. 2a pkt.14b ustala, że przez walory krajobrazowe rozumie się wartości ekologiczne, estetyczne i kulturowe terenu oraz związanych z nim elementów przyrodniczych, ukształtowanych przez siły przyrody lub w wyniku działalności człowieka. Obszary najcenniejsze obejmowane są różnego rodzaju formami ochrony na podstawie ustawy o ochronie przyrody czy też na podstawie ustawy o ochronie dóbr kultury.

1.1. Uwarunkowania nadrzędne

Uwarunkowania nadrzędne formułujące kierunki działań w zakresie krajobrazu i przyrody pochodzą z dokumentów rządowych, a także aktów prawa powszechnego. Coraz częściej uwzględniane są także dyrektywy UE, jak chociażby te które są podstawą do tworzenia sieci Natura 2000.

1.2. Istniejące formy ochronne

Na terenie gminy Ryn nie występuje park narodowy, krajobrazowy czy też zespół przyrodniczo-krajobrazowy. Występują natomiast:

- Obszar chronionego krajobrazu (Kraina Wielkich Jezior Mazurskich), obejmuje znaczną część gminy, ogólne zasady użytkowania: zachować szczególną dbałość o estetykę krajobrazu, nie rozwijać w przemyśle i rolnictwie form uciążliwych dla środowiska),
- Obszar Chronionego Krajobrazu (36 OCHK - Dolina Rzeki Guber)
- Użytki ekologiczne:
 - wyspy na jeziorze Ryńskim: Duża Wyspa i Dzika Wyspa oraz na jeziorze Orło,
 - jezioro Guber - sztuczny zbiornik wodny o charakterze rozlewiskowym, cenny obiekt ornitologiczny, miejsce gniazdowania i lęgu wielu gatunków ptactwa, w tym „rzadkich”, ostoja, noclegowisko i miejsce żerowania dla licznych ptactwa przelotowego w czasie migracji wiosennych i jesiennych

Na terenach użytków ekologicznych ustanowiono odrębne zakazy postępowania.

- strefy ochronne wokół jezior o powierzchni pow. 1 ha położonych w obrębie Obszaru Chronionego Krajobrazu,

- strefy ciszy (zakaz użytkowania silników spalinowych do napędu obiektów pływających) dotyczy jezior Ławki, Ławki Małe, Ołów i Orło.

- część gminy znajduje się nad Głównym Zbiornikiem Wody Podziemnej nr 206,
- lasy ochronne jako lasy wodochronne (w rejonie jezior Tałowisko, Ryńskie, Guber, Dejguny Iławki, Tały, Orło, Ołów oraz między Rynem a Starą Rudówką), oraz lasy glebochronne (w rejonie m. Tros),
- parki podworskie w Głębowie, Mleczkowie, Ryńskim Dworze, Zielonym Lasku i pozostałości parku w Ławkach,
- pomniki przyrody:
 - nr rejestrowy 111, dąb szypułkowy „Morsztyn” w Rudówce, obwód 4,7 m, wysokość 27 m,
 - nr rejestrowy 150 głąz narzutowy w Rynie Pogórze, obwód 10,5 m, wysokość 1,8 m.

Do projektowanego obszaru chronionego (na etapie wykonywania „Studium uwarunkowań i kierunków ...”) w sieci ekologicznej ECONET ma należeć południowo-wschodnia i północna część gminy poprzez wyznaczenie obszarów węzłowych z biocenozami o znaczeniu międzynarodowym.

Na terenie gminy nie ma ostoi przyrody planowanych do włączenia w europejską sieć obszarów chronionych NATURA 2000.

1.3. Ocena stanu walorów przyrodniczych i krajobrazowych

Teren gminy Ryn cechuje umiarkowanie wysokie bogactwo różnorodności biologicznej i krajobrazowej. O bogactwie przyrodniczo-krajobrazowym gminy świadczy fakt objęcia znacznych terenów ochroną na mocy ustawy o ochronie przyrody. Ponadto należy podkreślić występowanie niezbyt znacznego zróżnicowania form ochronnych (brak parku narodowego, krajobrazowego czy też rezerwatu przyrody). Zagrożeniem dla różnorodności przyrodniczej i krajobrazowej wydaje się być wysoki poziom zmian na terenach bardzo atrakcyjnych dla turystyki i rekreacji w rejonie miejscowości: Kronowo, Grzybowo, Orło, Wejdyki, Mrówki, Skorupki, Kozin, Prażmowo, Szymonka, Mioduńskie, Rybical czy Zielony Lasek.

1.4. Podsumowanie

Celem podstawowym funkcjonowania obszarów chronionych jest stworzenie realnych możliwości zabezpieczenia najbardziej wartościowych pod względem różnorodności biologicznej obszarów. Do priorytetowych zadań na obszarach cennych przyrodniczo z punktu widzenia gminy należy zaliczyć:

- wdrożenie skutecznych narzędzi (w szczególności planistycznych) dla ochrony różnorodności,
- promowanie i tworzenie gminnych i ponadgminnych dodatkowych obszarów chronionych,
- wspieranie rolnictwa ekologicznego jako formy gospodarowania nie naruszającej równowagi przyrodniczej.

Ważnym działaniem na przyszłość powinno być zachowanie walorów krajobrazowych na terenie miejscowości bardzo atrakcyjnych dla turystyki i rekreacji.

Ważne dla gminy będzie również tworzenie obszaru chronionego w sieci ekologicznej ECONET. Takimi terenami przedstawionymi w opisie „Studium uwarunkowań ...” są obszary położone w rejonie jeziora Szymoneckiego i jeziora leżącego na granicy z inną gminą – jeziora Jagodne oraz w rejonie jeziora Dejguny. Wskazane jest także tworzenie korytarzy ekologicznych.

2. Szata roślinna

Gmina Ryn należy do działu północnego mazursko-białoruskiego jednostki geobotanicznej. Szata roślinna gminy podobnie jak szata roślinna województwa należy do najbardziej interesującej na terenach nizinnych. Wpływ na to może mieć między innymi urozmaicona rzeźba terenu, wpływ północnego klimatu oraz stosunkowo niewielkie przekształcenia ekosystemów. Gmina położona jest na obszarze występowania największej na terenie województwa ilości gatunków roślin borealnych (północnych). Na terenie gminy nie występują miejsca występowania rzadkich roślin np. wymienionych w Dyrektywie Siedliskowej Rady EWG z 1992 r., którego ochrona wymaga wyznaczenia specjalnych obszarów ochrony.

Szatę roślinną gminy stanowią w szczególności tereny leśne. Na terenie gminy występują siedliska borowe i olesy.

2.1. Zieleń urządzona

Na terenie miasta i gminy Ryn nie ma zieleni urządzonej typu park miejski lub wiejski. Występują natomiast parki podworskie przedstawione już w opracowaniu.

2.2. Zagrożenia szaty roślinnej

Zagrożenia dla szaty roślinnej gminy są podobne jak ma się to w przypadku szaty roślinnej województwa. Do niekorzystnych zmian szaty roślinnej mogą doprowadzić w szczególności następujące działania człowieka:

1. przeznaczanie terenów pod zabudowę i na cele rekreacji,
2. zaniechanie kośnego użytkowania łąk,
3. eutrofizacja wód (jezior i cieków).

2.3. Podsumowanie

Szata roślinna gminy podobnie jak szata roślinna województwa należy do najbardziej interesującej na terenach nizinnych. Gmina położona jest na obszarze występowania największej na terenie województwa ilości gatunków roślin borealnych (północnych). Nie występują tu jednak miejsca rzadkich roślin np. wymienionych w Dyrektywie Siedliskowej Rady EWG z 1992 r.

Zagrożeniem dla szaty roślinnej gminy są naturalne procesy ale i działalność człowieka, szczególnie rekreacyjna ekspansja na tereny o dużych walorach przyrodniczych.

3. Świat zwierząt

Na terenie gminy występuje kilka ostoi zwierząt: zakole jeziora Tałty, lasy między Rynem a Starą Rudówką, lasy powyżej m. Krzyżany oraz w rejonie m. Tros. Ponadto w rejonie jeziora Salpik - sztucznego zbiornika wodnego o charakterze rozlewiskowym występuje miejsce gniazdowania i lęgu wielu gatunków ptactwa, w tym „rzadkich”, ostoja, noclegowisko i miejsce żerowania dla licznych gatunków ptactwa przelotowego w czasie migracji wiosennych i jesiennych. Teren ten objęty jest ochroną poprzez ustanowienie użytku ekologicznego.

3.1. Ocena stanu walorów świata zwierząt na terenie gminy

Gmina jest miejscem występowania stałego lub okresowego różnego rodzaju zwierząt i ptactwa.

3.2. Podsumowanie

Tereny występowania ptactwa lub zwierząt są objęte formami ochrony klasycznymi dla tego typu miejsc. Wskazane jest zachowanie wymogów stawianych dla tego typu terenów.

4. Lasy

Teren gminy charakteryzuje się średnią lesistością. Lasy zajmują 4824 ha, co wynosi około 22,8 % powierzchni gminy. Jest to wartość mniejsza niż średnia dla województwa warmińsko-mazurskiego: 29,1%. (dane na podstawie opracowania Urzędu Statystycznego w Olsztynie: „Województwo warmińsko-mazurskie”). Lasy obejmują m.in. tereny położone bezpośrednio przy jeziorach, zajmują też znaczną część północnych, centralnych i południowo-zachodnich terenów gminy. Dominują siedliska borowe (60 %) zaś uzupełnieniem są siedliska lasowe (40 %). Wśród siedlisk lasowych występują tzw. olesy zlokalizowane najczęściej nad brzegami jezior, ale także jako niewielkie śródpolne i śródłąkowe kępy. Dominującym komponentem gatunkowym lasów gminy Ryn jest sosna, zajmująca około 79 % powierzchni zalesionej. Następne miejsce zajmuje brzoza (około 15 %), dalej świerk, dąb (najliczniejszy w części północnej) i olsza.

Lasy będące w zasobach Lasów Państwowych na terenie gminy są zarządzane przez Nadleśnictwo w Giżycku.

Część lasów pełni rolę lasów ochronnych (wodochronnych i glebochronnych). Na tych terenach niewskazana jest lokalizacja obiektów połączona z wyrębem lasów.

Zgodnie z zapisem w planie powiatowym na terenie miasta i gminy występuje 2735 ha gruntów nadających się do zalesienia (klas V i niższych).

W prawie Unii Europejskiej dotychczas nie ma przyjętej wspólnej polityki leśnej normującej cele i zasoby prowadzenia gospodarki leśnej jednolicie we wszystkich krajach członkowskich. W prawodawstwie polskim zasady ochrony lasów określa ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (jednolity tekst Dz. U. Nr 56 , poz. 679 z 2000 r.).

4.1. Zagrożenia lasów gminy.

Zagrożeniem dla lasów w gminie mogą być pożary lasów, huragany (które niedawno nawiedziły np. Puszcę Piską), szkodnictwo leśne oraz chaotyczna zabudowa enklaw i półenklaw na gruntach nie będących własnością Lasów Państwowych i gminy. Ponadto zagrożeniem są owady (przyczyna zagnieżdżenia się których mogą być niewłaściwie prowadzone zalesiania, np. terenów rolnych). W celu minimalizowania skutków zagrożeń dla lasów Lasy Państwowe podejmują i powinny nadal podejmować działania w kierunku monitorowania zagrożeń pożarowych oraz podejmować zabiegi ochronne przeciw owadom (szkodnikom).

Według danych z monitoringu biologicznego i technicznego stan lasów na terenie województwa pod względem zdrowotnym i sanitarnym jest lepszy niż przeciętny w kraju.

Gospodarka leśna powinna być prowadzona w oparciu o plany urzędniowe poszczególnych nadleśnictw, z uwzględnieniem obszarów lasów ochronnych i krajobrazowych. W celu ochrony obszarów leśnych należy unikać, w miarę możliwości prowadzenia przez te tereny napowietrznych linii energetycznych. Zwiększenie lesistości obszarów gminy należy osiągać poprzez zalesianie enklaw i półenklaw leśnych celem wyrównania granicy polno-leśnej, zalesianie gruntów zbędnych dla rolnictwa, szczególnie na obrzeżach jezior z wykorzystaniem wiedzy i doświadczeń służby leśnej.

4.2. Podsumowanie.

Lesistość lasów w gminie jest poniżej średniej województwa. Zadawalający jest stan zdrowotny i sanitarny lasów. Dalsze działania w zakresie zwiększania lesistości powinny być spójne z wojewódzkim programem zwiększania lesistości na lata 2001-2010, zawierającym wskaźniki na poszczególne lata dla powiatu giżyckiego z uwzględnieniem kwestii zalesiania terenów rolnych.

W celu minimalizowania skutków zagrożeń dla lasów Lasy Państwowe podejmują i powinny nadal podejmować działania w kierunku monitorowania zagrożeń pożarowych oraz podejmować zabiegi ochronne przeciw owadom (szkodnikom).

5. Powietrze atmosferyczne

Jakość powietrza na terenie województwa jest badana w ramach badań monitoringowych, które są realizowane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie w miastach liczących powyżej 20 tys. mieszkańców. Powyższe badania są uzupełniane o badania prowadzone w ramach tzw. monitoringu zdrowia (Olsztyn, Elbląg) i na terenach pozamiejskich oraz na terenach leśnych (kilka miejsc). Wyniki badań porównywane są do wartości dopuszczalnych określonych w aktach prawnych.

Z danych WIOŚ dla dużych miast województwa (powyżej 20 tys. mieszkańców) wynika, że stężenia substancji zanieczyszczających (tlenki siarki, azotu i pyłu) są dużo niższe niż wartości dopuszczalne. Przez dywagację można stwierdzić, że w mniejszych miastach i na terenach wiejskich sytuacja jest jeszcze lepsza, co dotyczy także gminy Ryn. Potwierdzają to badania zanieczyszczeń powietrza na terenach pozamiejskich (Stacja Kontrolna w Diablej Górze w Puszczy Boreckiej) czy też na terenach leśnych (miejsce badań najbliższym położonym od Rynu jest Nadleśnictwo Strzałowo). Wskaźniki w obu przypadkach bardzo zbliżone i o wiele niższe niż dla ww. miast powyżej 20 tys. mieszkańców.

Dane dotyczące zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza z zakładów produkcyjnych z terenu województwa z podziałem na powiaty (powiat jest w zasadzie najmniejszą jednostką administracyjną dla której określa się takie dane) pochodzą z informacji przekazywanych do Urzędu Statystycznego. Wielkości poniżej przedstawione nie obejmują emisji tzw. niskiej (indywidualne urządzenia grzewcze w gospodarstwach domowych i małych zakładach) oraz emisji komunikacyjnej.

Analizę przedstawiono na podstawie danych zawartych w diagnozie Programu Wojewódzkiego Ochrony Środowiska.

Tabela 2. Dane z Raportu o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego za 2001 r. (w Mg/rok) – na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Olsztynie.

		Rok 1999	Rok 2000	Rok 2001
Emisja pyłu	Powiat giżycki	162	232	219
	Województwo	6650	2464	2233
	%	2,4	9,4	9,8
	Średnia woj.	350	130	118
Emisja SO ₂	Powiat giżycki	286	244	257
	Województwo	7909	7438	6313
	%	3,6	3,3	4,1
	Średnia woj.	416	392	332
Emisja NO _x	Powiat giżycki	79	174	121
	Województwo	4022	3586	2987
	%	2,0	4,9	4,1
	Średnia woj.	212	189	157
Emisja CO	Powiat giżycki	359	402	475
	Województwo	5017	3708	3560
	%	7,2	10,8	13,3
	Średnia woj.	264	195	187

Emisja na terenie powiatu za wyjątkiem pyłu i tlenku węgla jest na niskim poziomie. Prawdopodobną przyczyną wyższych ww. wskaźników jest emisja z kotłowni spalających drewno w zakładach zlokalizowanych na terenie powiatu.

Emisja roczna na terenie gminy w 2002 r. wyniosła odpowiednio: No_x - 22 Mg, SO₂ - 47 Mg, pyły - 91 Mg. (Dane z Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta i gminy Ryn).

Oczywiście jak widać z danych w tabeli dla powiatu i danych dla gminy nie są one jeszcze mocno wiarygodne. Mało prawdziwe jest aby emisja pyłów z gminy Ryn stanowiła ok. 50 % emisji dla powiatu. Prawdopodobnie dane przekazane dla celów statystycznych przez zakłady na szczeblu powiatu są zaniżone.

5.1. Zagrożenia

Stopień zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy Ryn podobnie jak jest to w skali województwa nie stanowi zagrożenia. Okresowo i lokalnie mogą występować jednak sytuacje zwiększonego stężenia substancji zanieczyszczających. W sezonie grzewczym mogą się nasilać emisje z tzw. „niskich” źródeł sektora bytowego powstałe na skutek spalania paliw różnej jakości (nierzadko spalania odpadów). Swój udział we wpływ na jakość powietrza może mieć zwłaszcza w okresie letnim emisja ze środków transportu poruszających się drogami.

Na incydentalne zwiększenie stężeń substancji zanieczyszczających narażone mogą być zwarte tereny mieszkaniowe, przez które przebiegają ulice z nasilonym ruchem samochodowym oraz te, które zaopatrywane są w ciepło z domowych palenisk.

5.2. Podsumowanie

Stężenia substancji zanieczyszczających (tlenki siarki, azotu i pyłu) są dużo niższe niż wartości dopuszczalne przy badaniach wykonywanych dla dużych miast województwa (powyżej 20 tys. mieszkańców). Stąd można wyciągnąć wniosek, że na terenie gminy Ryn (tu nie robi się bezpośrednich badań) sytuacja jest jeszcze lepsza. Potwierdzają to badania zanieczyszczeń powietrza na terenach pozamiejskich i leśnych, w przypadku których stężenia są o wiele niższe, niż dla terenów ww. dużych w skali województwa miast.

6. Gleby

Gleba w środowisku przyrodniczym spełnia bardzo ważną rolę. Jej właściwości, odporność na zagrożenia oraz dokonujące się przemiany kształtują jakość tego środowiska. Gleba pełni również bardzo ważną rolę w rolnictwie, dostarczając odpowiednią ilość surowców roślinnych potrzebnych do produkcji żywności. Ze względu na walory przyrodnicze terenu gminy oraz wiodącą funkcję rolnictwa bardzo ważne jest racjonalne gospodarowanie zasobami glebowymi.

Na obszarze gminy Ryn dominującym typem gleb są brunatne właściwe, wytworzone z różnych skał zasobnych w węglan wapnia. Ten typ gleb reprezentowany jest we wszystkich występujących kompleksach glebowych. Ze względu na zróżnicowaną rzeźbę terenu szczególnie w części południowo-wschodniej i zachodniej gminy, największy udział przypada kompleksowi 3 pszennemu wadliwemu (rejon wsi Sterławki, Słabowo, Krzyżany oraz na północ i na południe od Rynu, a także na wschód i na północ od wsi Stara Rudówka. Kompleks ten obejmuje gleby zwięzłe – gliny lekkie całkowite, wytworzone z glin zwałowych zaliczane do IIIa, IIIb i IV a klasy bonitacyjnej. Poza ww. dominującym kompleksem rolniczej przydatności gleb występują gleby pozostałych kompleksów: kompleks pszenney dobry, 4 kompleksy żytnie, zbożowo-pastewny mocny.

Wśród użytków zielonych dominującym kompleksem jest kompleks „2z” reprezentowany przez klasy III i IV bonitacyjne łąk i pastwisk. Skupia się on w rejonie kanałów: Szymońskiego, Mioduńskiego, Grunwaldzkiego, Tałckiego, jezior: Guber, Ławki, Tałowisko, Szymonek. Największy obszar użytków zielonych tego kompleksu występuje na wschód od wsi Ławki nosząc nazwę Łąk Łajty. Uzupełnieniem powyższego kompleksu jest występujący na niewielkich obszarach kompleks „3z” obejmujący użytki zielone słabe i bardzo słabe zaliczone do V i VI klasy bonitacyjnej.

Wskaźnik rolniczej przydatności gleby dla gminy Ryn wynosi 49,7 punkta przy średniej województwa 50,1 punkta. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej (uwzględniającej wartość i współdziałanie gleby, agroklimatu, rzeźby terenu i stosunków wodnych) dla gminy mieści się w przedziale 60-65 punktów przy średnim wskaźniku dla kraju i województwa ok. 65 punktów. Ogólnie rzecz ujmując jakość gleb pod względem przydatności dla rolnictwa należy ocenić jako dobrą zbliżoną do średniej dla województwa.

Gmina Ryn położona jest w strefie średniej zagrożenia erozją. Jednakże na terenach zagrożonych występują lasy ograniczające możliwość działań erozyjnych.

Znaczna część terenów rolniczych gminy jest zmeliorowana, a niektóre tereny są lub były poddawane procesowi nawadniania.

6.1. Monitoring gleb

Badania gleb wykonywane są przez Stację Chemiczno-Rolniczą w Olsztynie w określonych miejscach użytków rolnych na terenie województwa. W trakcie badań określane są odczyn gleby oraz zawartość przyswajalnych form fosforu, potasu i magnezu. Według badań z 2001 r. wskaźnik pH w glebach gminy Ryn (odniesionych do całego powiatu) określał udział gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych na poziomie 41-60 % i był w granicach dla większej części województwa. Potrzebę wapnowania w stopniu koniecznym i potrzebnym określono dla powiatu jako 44 % czyli niezbyt wysokim w skali województwa (dla województwa 51 %) tym niemniej ta kwestia nie może pozostać bez reakcji. Natomiast procent gleb o niskiej i bardzo niskiej zawartości przyswajalnych form fosforu i potasu był na poziomie 21-40 %, dla magnezu 21-40 % i kształtował się na poziomie średniej dla województwa (fosfor, magnez) lub powyżej średniej o jeden rząd ustalonych progów (potas). Powyższe świadczy o przydatności gleb dla rolnictwa z potrzebą drobnej ingerencji w szczególnych przypadkach.

Dane pochodzą z programu wojewódzkiego i raportu o stanie środowiska w 2001 r.

Ponadto prowadzone są badania chemizmu gleb ornych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, na terenie województwa w 11 punktach. Punktem najbliższym od Rynu jest punkt zlokalizowany w Kożuchach Wielkich w gminie Giżycko. Otrzymane wyniki badań zawartości metali ciężkich (łącznie kadm, miedź, nikiel, ołów oraz cynk) dla wszystkich badanych punktów województwa wykazują naturalną zawartość metali ciężkich – stopień 0 (gleby nie zanieczyszczone). Natomiast zawartość siarki siarczanowej odpowiadała w przypadku ww. punktu w Kożuchach Wielkich I stopniowi zanieczyszczenia (zwartość niska, naturalna) najniższemu z wykazanych na terenie województwa. Ponadto prowadzone były badania zawartości silnie rakotwórczych substancji – wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA), których zawartość w przypadku reprezentatywnego dla gminy punktu stwierdzono - 0 (naturalną).

6.2. Zagrożenie gleb

Najważniejszym zagrożeniem gleb jest ich degradacja (zmniejszenie produktywności czy też wyłączenie z produkcji). Ocenia się, że skala zagrożenia degradacją gleb w województwie jest niższa niż w niektórych innych regionach kraju. Jednakże zagrożenie takie istnieje i może ono pochodzić od: zmiany własności chemicznych gleb, zakwaszenia, niewłaściwego użytkowania gruntów podatnych na erozję czy też zabiegi melioracyjne, a zwłaszcza osuszanie torfowisk.

Gmina Ryn położona jest w strefie średniej zagrożenia erozją jednakże na tych terenach występują lasy ograniczające możliwość działań erozyjnych.

6.3. Podsumowanie

Struktura użytkowania gruntów w gminie przedstawia się następująco: grunty rolne ok. 59 %, lasy i grunty leśne ok. 23 %, grunty pozostałe 18 %.

Wskaźniki jakości i przydatności gleb stanowią o wskaźnikach nieco poniżej średniej wojewódzkiej w tym zakresie.

Wyniki badań zawartości metali ciężkich, siarki siarczanowej i WWA w glebach dla punktu najbliższego położonego od Rynu stwierdzają ich naturalną zawartość.

Umiarkowana ilość gruntów (36 % w skali powiatu) wymaga wapnowania. Z analiz w diagnozie programu wojewódzkiego wynika też niedobór w glebach miedzi oraz siarki siarczanowej.

Kwestie zagrożenia erozyjnego oraz melioracji terenów wymagają indywidualnego podejścia do tejże kwestii bez określania bliżej tych zasad w niniejszym opracowaniu.

7. Kopaliny

7.1. Zasoby

Kopaliny na terenie województwa występują głównie w przypowierzchniowej warstwie osadów czwartorzędowych. Teren gminy Ryn nie należy do mocno zasobnych w złoża kopalin, pewne kopaliny jednak tu występują.

Na terenie gminy występują następujące udokumentowane złoża kopalin:

1. nad wschodnim brzegiem jeziora Rominek (kruszywo naturalne, pospółka), na obszarze 18 ha, zasoby bilansowe łącznie 1550 tys. Mg, złożo znajduje się na terenach zalesionych charakteryzujących się wyjątkowymi walorami turystyczno-wypoczynkowymi. Stąd przeciwwskazanie do podjęcia eksploatacji.
2. Ryn (kruszywo naturalne; piasek ze żwirem, o zasobach 23,46 tys. Mg), teren położony w strefie obszaru chronionego krajobrazu Wielkich Jezior Mazurskich,
3. Rybical (kruszywo naturalne; piasek ze żwirem, o zasobach 64,30 tys. Mg), teren położony w ww. strefie,
4. Knis (kruszywo naturalne; piasek – 1279,3 tys. Mg, piasek ze żwirem 1501,6 tys. Mg), teren poza strefą.

Ponadto na lokalne potrzeby okresowo eksploatowane są złoża żwiru i piasku w okolicach następujących miejscowości: Jeziorko, Kozin, Kronowo, Mioduńskie, Prażmowo, Rudówka, Rybical, Skop, Sławowo, Sterławki Wielkie, Szymonka i Wejdyki. Bliższe lokalizacje ww. złóż zostały przedstawione w opisie „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania ... „

Ze względu na złożoność morfogenezy terenu gminy należy się spodziewać występowania na obszarze gminy nowych miejsc złóż piasków i żwirów, zwłaszcza w środkowej i południowej części gminy.

Ponadto przypuszcza się, że teren Łąk Łajty jest miejscem występowania kredy jeziornej. Należy liczyć się z dużymi zasobami tego surowca.

7.2. Zagrożenie

Eksploatacja odkrywkowa kopalin pospolitych powoduje trwałe przekształcenia powierzchni ziemi, co wiąże się ze zmianami w krajobrazie i degradacją okrywy glebowej. Lokalnie może się to wiązać z obniżeniem zwierciadła wód gruntowych (szczególnie zaskórnych na torfowiskach). W przypadku gminy Ryn to ostanie zagrożenie mogłoby występować w ograniczonym zakresie w przypadku znacznej eksploatacji złóż kredy pojeziornej.

7.3. Podsumowanie

Kopaliny udokumentowane występujące na terenie gminy to: kruszywo naturalne – piasek i żwir oraz kreda pojeziorna.

Eksploatacja kopalin powoduje zmiany w krajobrazie i miejscowa degradację gleby. Po zakończeniu eksploatacji należy przeprowadzić rekultywację terenu eksploatacji kopalin. Eksploatacja złóż wymaga posiadania stosownych zezwoleń.

Powierzchnia gruntów zdegradowanych przez eksploatację złóż wymaga ustalenia.

8. Wody powierzchniowe

8.1. Sieć hydrograficzna

Wody powierzchniowe są ważnym elementem różnorodności krajobrazowej terenu, decydują o funkcjonowaniu i bogactwie ekosystemów, mają znaczenie społeczne i zdrowotne. Wody powierzchniowe na terenie gminy zajmują około 10% powierzchni gminy (przy średniej dla województwa 5,73 %). Największym z jezior jest kompleks jezior Tałty-Ryńskie o powierzchni 1836 ha i głębokości dochodzącej do 51 m. Kolejnymi pod względem wielkości są jeziora: Tałowisko (327 ha) i Szymon (154 ha). Ponadto są jeszcze inne jeziora, takie jak: Kotek, Ołów, Orło, Ławki, Szymonek, Guber i inne. Występują także jeziora na granicy gminy – Jagodne, Szymoneckie, Dejguny i Iławki.

Sieć hydrograficzna gminy Ryn przedstawia się następująco:

- dorzecze Wisły – zasadnicza część jezior, kanały łączące te jeziora oraz cieki wodne,
- dorzecze Pregoty – jezioro Guber i jego zlewnia, obszar źródłowy i odcinek górnego biegu rzeki Guber,
- zachodnia część zlewni jeziora Dejguny położona w granicach gminy, która w zależności od warunków hydrologicznych zasila dorzecze Wisły lub Pregoty.

Na terenie gminy występują: użytki naturalne (jeziora, oczka wodne, odcinek rzeki Guber, mokradła śródpolne i tereny pojezierne) i sztuczne użytki wodne (kanały żeglowne i rowy melioracyjne).

Do charakterystycznych użytków naturalnych należą piętrzone jeziora należące do Wielkich Jezior Mazurskich użytkowane jako zbiorniki retencyjne, z którego odpływ jest kierowany upustami na rzekę Pisę. Są to jeziora Ryńskie, Tałty, Tałowisko, Kotek, Szymon, które są zarazem wodami żeglownymi Wielkich Jezior Mazurskich.

Należy także podkreślić, że połączenie jezior kanałami spowodowało wyrównanie ich poziomu i możliwość gospodarowania zasobami wodnymi jezior połączonych – regulowanie odpływu na Wisłę i Wegorapę co stworzyło dogodne warunki dla rolniczego zagospodarowania gruntów wcześniej podmokłych. Na obszarze gminy Ryn są dwa kompleksy użytków rolnych (zielonych) powstałych w powyższy sposób, a mianowicie:

- „Lelek” przy Kanale Grunwaldzkim i jez. Tałowisko o pow. 150 ha,
- Łąki Szymońskie przy Kanale Szymońskim o pow. 1500 ha.

Zbyt intensywne odwadnianie ww. terenów spowodowało jednak odwrotny efekt od zamierzonego powodując ich degradację. Wobec powyższego rozpoczęto po II wojnie światowej nawadnianie tych terenów. Jednakże na obszarze Łąk Szymońskich obecnie nie prowadzi się nawodnień przez co traci się znaczną ilość żyznych łąkarsko gleb.

Na terenie gminy występuje 11 miejsc z możliwością lokalizacji stawów rybnych.

Jakość wód powierzchniowych na terenie gminy badana była przez WIOŚ.

Teren gminy jest pozbawiony dużych w skali województwa rzek. Rzeką biorącą swój początek w jeziorze położonym na obszarze gminy jest Guber. Wody rzeki Guber na terenie sąsiedniej gminy Kętrzyn (powyżej Kętrzyna) w m. Salpik wykazują jakość wody nie odpowiadającej normom co prawda ze względu na naturalny wskaźnik tlenu rozpuszczonego (O_2). Czyli tak naprawdę są to wody III klasy jakości, takiej jakie mają wody tej rzeki na odcinku do Kętrzyna. Prawdopodobnie takie wody wypływają z jeziora Guber.

Występujące drobne rzeczki nie podlegały badaniom monitoringowym.

W roku 2001 WIOŚ w Olsztynie badał jakość wód jezior:

- Kotek – powierzchnia 19,1 ha, maksymalna głębokość 3,2 m, klasa czystości – III,
- Szymon - (jako jezioro „graniczne” z gminą Mikołajki), powierzchnia 154,0 ha, maksymalna głębokość 2,9 m, klasa czystości – III,
- Tałowisko - (jako jezioro „graniczne” z gminą Mikołajki), powierzchnia 326,9 ha, maksymalna głębokość 39,5 m, klasa czystości – III,
- Jagodne - (jako jezioro przylegające do terenu gminy należące do gminy Miłki), powierzchnia 942,7 ha, maksymalna głębokość 37,4 m, klasa czystości nie odpowiadająca normom.

W 1997 roku badane były jeziora:

- Ryńskie - powierzchnia 661,1 ha, głębokość maksymalna 50,8 m, wody III klasy czystości, z występowaniem punktowych źródeł zanieczyszczeń odprowadzających ścieki bezpośrednio do jeziora, do którego przylegają 3 wsie (Rybical, Wejdyki, Mrówki), 3 ośrodki wczasowe, 9 pól namiotowych i pojedyncze domki letniskowe. Jest zbiornikiem intensywnie eksploatowanym do celów rekreacyjnych. Zbiornik zasilany 6 dopływami nie wykazującymi właściwości zanieczyszczających. Jezioro jest odporne na wpływy zewnętrzne - I kategoria podatności na degradację.
- Tały - (jako jezioro „graniczne” z gminą Mikołajki), powierzchnia 1170,1 ha, największa głębokość 44,7 m, wody III klasy czystości, z występowaniem punktowych źródeł zanieczyszczeń odprowadzających ścieki bezpośrednio do jeziora, do jeziora przylega kilka wsi z gmin Mikołajki, Mrągowo i Ryn (w tym Skorupki), 3 ośrodki wczasowe, 8 pól namiotowych i liczne domki letniskowe. Jest zbiornikiem intensywnie eksploatowanym do celów rekreacyjnych. Zbiornik zasilany wodami dopływającymi ze zlewni (głównie z jeziora Ryńskiego i Kanału Tałckiego) i drobnymi dopływami. Zbiornik jest umiarkowanie odporny na wpływy zewnętrzne - II kategoria podatności na degradację. Styk terenów gminy z wodami tego jeziora jest relatywnie niewielki.

8.2. Zagrożenia wód powierzchniowych

Wody powierzchniowe gminy są zagrożone przede wszystkim punktowymi źródłami zanieczyszczeń oraz spływami powierzchniowymi z terenów rolniczych oraz zanieczyszczeniami wprowadzanymi przez opady atmosferyczne. Spływy powierzchniowe z terenów rolniczych występują w ograniczonym w stosunku do lat minionych zakresie z racji ograniczenia terenów rolniczych położonych w zasięgu spływów. Spowodowane jest to zmniejszeniem terenów uprawnych oraz przeznaczaniem terenów rolniczych na tereny rekreacyjne. Jednakże kwestia właściwego postępowania w gospodarstwach rolnych z

wykorzystaniem i magazynowaniem gnojowicy i obornika (m. in. potrzeba budowy płyt gnojowych) wpływać może na stan środowiska wodnego. Jeśli chodzi o punktowe źródła zanieczyszczeń to brane jest pod uwagę zanieczyszczenie wprowadzane z nienależycie oczyszczonymi ściekami z oczyszczalni zlokalizowanej na terenie gminy oraz odprowadzania ścieków nie oczyszczonych ze zbiorników (szamb) lub bezpośrednio z miejsc ich wytworzenia do sieci wód powierzchniowych. I tu kwestia skanalizowania terenu gminy wydaje się być zasadniczym rozwiązaniem ograniczania zanieczyszczeń wprowadzanych do wód powierzchniowych.

8.3. Podsumowanie

Udział wód powierzchniowych na terenie gminy rzędu 10 % powierzchni ogólnej jest wskaźnikiem wyższym niż średnia województwa (5,73 %).

Na terenie gminy Ryn występują piętrzone jeziora należące do Wielkich Jezior Mazurskich użytkowane jako zbiorniki retencyjne regulujące odpływ wód w kierunku rzek Wisły i Węgorapy. Znaczna część jezior występujących na obszarze gminy posiada połączenia z wodami powierzchniowymi innych gmin.

Jakość wód na terenie gminy jest na poziomie III klasy czystości czyli pozostawia wiele do życzenia. Ze względu na powiązania jezior występujących na terenie gminy ich stan może być przyczyną zanieczyszczenia na terenie gminy lub poza tym obszarem. W tym względzie wymagane jest podejmowanie działań zmierzających do eliminacji zanieczyszczeń wprowadzanych do wód powierzchniowych na terenie wszystkich gmin przyległych do kompleksu jezior mazurskich.

Głównym źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych terenu gminy może być zrzut ścieków o ponadnormatywnym stężeniu zanieczyszczeń (oczyszczalnia) oraz odprowadzanie ścieków bez oczyszczenia do wód w sposób nielegalny, w szczególności z terenów nie skanalizowanych. Ponadto zasadne jest dostosowanie się rolnictwa gminy do wymogów ustawy o nawozach i nawożeniu szczególnie w zakresie związanym z ochroną środowiska, w tym środowiska wodnego.

9. Wody podziemne

9.1. Zasoby

Na znacznej powierzchni gminy występuje Główny Zbiornik Wody Podziemnej nr 206. W części południowo-zachodniej gminy zbiornik ten posiada izolację od powierzchni nieciągłą lub niepełną, a w części południowej występuje część zupełnie bez jakiegokolwiek izolacji. Na terenie gminy ujęcia wody głębinowej występują w Rynie, Monetkach, m. Orło, Ławkach i Wejdykach.

Wody mineralne na terenie województwa zostały odkryte w rejonie północno-zachodnim (Frombork, Braniewo, Pasłęk). Północne rejony województwa posiadają lepsze warunki ewentualnego pozyskiwania takich wód (płytsze pokłady). Na terenie gminy Ryn nie ma obecnie i raczej nie przewiduje się pozyskiwania wód mineralnych.

Osobną kwestią są wody geotermalne, które jak na razie są słabo rozpoznane, a być może mogłyby być częściowym rozwiązaniem pozyskiwania energii. Jednakże z ogólnych analiz wynika, że tereny zachodniej części województwa posiadają lepsze warunki geotermalne jeśli chodzi o temperaturę zalegającej wody. Tereny wschodnich części województwa posiadają płytsze pokłady wody cieplej ale o niższych parametrach temperaturowych. Gmina Ryn nie leży na złożach nisko- lub wysokotemperaturowych.

9.2. Jakość wód

Od roku 1991 prowadzony jest monitoring jakości zwykłych wód podziemnych w sieci krajowej. Uzupelnieniem sieci krajowej jest monitoring regionalny.

Na terenie gminy występuje punkt regionalnego monitoringu wód zlokalizowany w m. Ławki, oznaczony numerem 61, dotyczący wód czwartorzędowych o głębokości stropu warstwy 2,2 m. Punkt ten jest położony na Głównym Zbiorniku Wody Podziemnej nr 206 dodatkowo na terenie pozbawionym izolacji od powierzchni. Jakość badanych wód w latach 2000 i 2001 była odpowiednio I b i II klasy (wysokiej i średniej jakości). Jest to jakość wód reprezentowana przez ok. 75 % badanych wód podziemnych w województwie. Powodem zaliczenia do ww. klasy jakości wód (a nie wyższych) były ponadnormatywne zawartości żelaza i manganu (pierwiastków traktowanych jako naturalne, ale mogących występować w określonej zawartości w wodach pitnych).

9.3. Zagrożenia

Wody wgłębne użytkowego poziomu wodonośnego na terenie gminy są w bardzo wysokim stopniu zagrożone zanieczyszczeniami z powierzchni ponieważ na znacznym obszarze nie mają naturalnej ochrony warstwami o słabej przepuszczalności.

Głównymi zagrożeniami dla wód podziemnych na terenie gminy mogą być:

- chemizacja rolnictwa i leśnictwa,
- niedostateczny zasób systemów kanalizacyjnych,
- zanieczyszczenia z atmosfery (emisja gazów i pyłów – kwaśne deszcze).

9.4. Podsumowanie

Na terenie gminy Ryn występuje Główny Zbiornik Wody Podziemnej nr 206. Pewna część tego zbiornika nie posiada izolacji od powierzchni lub izolację niepełną (południowo-zachodnia część gminy). Wody mineralne i geotermalne na terenie gminy, raczej nie występują w strukturze nadającej się do eksploatacji. Wody podziemne są średniej jakości (klasa II w 2001 r.). Relatywnie wody podziemne na terenie gminy nie są zanieczyszczone, ale z racji braku pełnej izolacji od powierzchni wymagają stałej analizy i podejmowania działań zmierzających do niepogarszania ich jakości.

10. Odnawialne źródła energii (OZE)

10.1. Uwarunkowania wpływające na rozwój energii z OZE.

Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych (OZE) tj. rzek, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalnej i biomasy, jest jednym z istotnych komponentów zrównoważonego rozwoju przynoszącego wymierne efekty ekologiczno-ekonomiczne. Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie paliwowo-energetycznym powinien przyczyniać się do poprawy efektywności wykorzystania oraz do poprawy stanu środowiska. W warunkach gminy największe nadzieje na wykorzystanie odnawialnych źródeł energii związane być powinno z wykorzystaniem biopaliw – drewna i słomy. Wynika to z możliwości pozyskania słomy z terenów rolniczych oraz drewna z lasów. Rozwój energetyki ze źródeł odnawialnych musi być wspierany ze strony państwa oraz instytucji współfinansujących.

10.2. Energetyka odnawialna

Energetyka ze źródeł odnawialnych na terenie województwa ma swoją długą historię w zakresie uzyskiwania energii wodnej. W ostatnim okresie wzrasta energetyczne wykorzystanie biopaliw. Jednakże energetyka biopaliw też nie jest pozbawiona zagrożeń w zakresie emisji do powietrza (pył i SO₂).

Na terenie gminy nie występuje raczej wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Oznaczenie „raczej” ma na celu uwzględnienie wykorzystania jako paliwa odpadów (czy też pozostałości) drzewnych w kilku zakładach tej branży na terenie gminy. Potencjał energii wodnej jest na terenie gminy niewielki, energii słonecznej określa się jako średni, a potencjał energii wiatrowej jako słaby.

10.3. Podsumowanie

Na terenie gminy nie są stosowane odnawialne źródła pozyskiwania energii, za wyjątkiem paliwa w postaci pozostałości z procesów przetwórstwa drewna. Warunki dla ewentualnego wykorzystania takich źródeł występują jedynie w przypadku biomasy pozyskiwanej z rolnictwa i leśnictwa.

Gmina posiada opracowany „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną, i paliwa gazowe dla miasta i gminy Ryn”.

11. Inne aspekty

Do innych aspektów stanu środowiska przyrodniczego zaliczono chemizm opadów atmosferycznych i depozycję zanieczyszczeń do podłoża.

Badania w ramach Państwowego Monitoringu środowiska prowadzone są w wytypowanych stacjach i punktach pomiarowych. Badania mają na celu określenie rozkładu ładunków zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska (do podłoża) z opadem mokrym (woda deszczowa) w układzie przestrzennym i czasowym.

Na podstawie badań z 2000 r. stwierdzono, że region północno-wschodniej Polski jest najmniej obciążony zanieczyszczeniami wprowadzanymi z wodami opadowymi. Wśród zanieczyszczeń dominują kwasotwórcze związki siarki i azotu. Świadczy to o tym, że wody opadowe charakteryzują się wysokim poziomem kwasowości. Analiza rozkładu przestrzennego deponowanych zanieczyszczeń na obszar województwa warmińsko-mazurskiego wykazuje pewne zróżnicowanie. Można jednak zauważyć tendencję, że wielkości deponowanych zanieczyszczeń większe są na terenach południowo-zachodnich i maleją w kierunku wschodnim. Gmina Ryn położona jest na obszarze najniższej w województwie propagacji ładunków zanieczyszczeń przenikających z opadów mokrych do podłoża. Szczególnie jest to ważne w przypadku związków kwasotwórczych jak i metali ciężkich.

11.1. Podsumowanie

Wody opadowe zanieczyszczone są przede wszystkim związkami kwasotwórczymi przez co w wyniku ich depozycji na teren gminy stanowią zagrożenie dla środowiska. W skali województwa wielkość zanieczyszczeń wprowadzanych z opadami mokrymi na teren gminy należy do najmniejszej. Oczywiście zanieczyszczenia wprowadzane z opadami

atmosferycznymi mogą mieć wpływ na jakość gleb, wód i roślin oraz pozostałych elementów ekosystemów.

12. Racjonalizacja zużycia wody, materiałów i energii

Za programami wyższych rządów przedstawiono tę nową kwestię w zakresie ochrony środowiska. Wobec kurczenia się zasobów naturalnych, pogarszającej się dostępności surowców oraz rosnących kosztów ich pozyskania, coraz większego znaczenia nabiera zmniejszenie zużycia wody, materiałów i energii w procesach produkcyjnych, rolnictwie i bytowaniu człowieka. Wobec tego, za konieczne uznano zmniejszenie zużycia wody, materiałów i energii na jednostkę produktu, jednostkową wartość usługi, statystycznego konsumenta bez pogarszania standardu życia ludności i perspektyw rozwoju gospodarki.

Racjonalne zużycie wody materiałów i energii zawarte w II Polityce Ekologicznej Państwa zakłada do 2010 r.:

- zmniejszenie wodochłonności produkcji o 50 % w stosunku do stanu z 1990 r. (w przeliczeniu na PKB i wartość sprzedaną w przemyśle),
- ograniczenie materiałochłonności produkcji o 50 % stosunku do stanu z 1990 r.(w przeliczeniu na jednostkę produkcji, PKB i wartość produkcji),
- ograniczenie zużycia energii o 50 % stosunku do stanu z 1990 r. i 25 % w stosunku do 2000 r. (w przeliczeniu na jednostkę produkcji, PKB i wartość produkcji).

Wskaźniki zużycia wody, materiałochłonności i energochłonności mają być wprowadzone do statystyki publicznej oraz ma być określony sposób i zakres ich wykorzystania w regionalnych i lokalnych programach ochrony środowiska. Jest to temat wymagający wielu uzupełnień na szczeblu centralnym wobec powyższego zostanie on tylko ogólnie przytoczony.

Według ustaleń programów wyższych rządów realizacja celu: Racjonalne zużycie wody, materiałów i energii będzie wymagała takich działań jak:

1. Wprowadzenie systemu kontroli wodochłonności produkcji, w formie obowiązku rejestracji zużycia wody do celów przemysłowych i rolniczych, w przeliczeniu na jednostkę produkcji,
2. Wprowadzenie normatywów zużycia wody w wybranych, szczególnie wodochłonnych procesach produkcyjnych, w oparciu o dane o najlepszych dostępnych technologiach,
3. Ograniczenie zużycia wody z ujęć podziemnych do celów przemysłowych (poza przemysłem spożywczym, farmaceutycznym i niektórymi specjalnymi działami produkcji,
3. Stosowanie nowoczesnych technologii i surowców przyjaznych środowisku,
4. Intensyfikacja stosowania zamkniętych obiegów wody oraz wtórnego wykorzystania mniej zanieczyszczonych ścieków,
5. Zmniejszenie energochłonności gospodarki poprzez stosowanie energooszczędnych technologii (również z wykorzystaniem kryteriów BAT),
6. Zmniejszenie materiałochłonności gospodarki poprzez wprowadzanie technologii niskoodpadowych,
7. Zmniejszenie strat energii w systemach przesyłowych (energetycznych, ciepłych), poprawa parametrów termoizolacyjnych budynków.

Z przedmiotowych działań najbliższe realizacji na terenie gminy Ryn (w niektórych przypadkach już stosowane) wydaje się działanie nr 7. Pozostałe wymagają określenia dodatkowych warunków i kryteriów.

Zapisy powyższego punktu programu zostały wpisane stosowanie do wymogów przedstawionych w „Wytycznych sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”.

III. Działalność człowieka i jej wpływ na jakość środowiska

1. Wpływ na powietrze atmosferyczne

Zawarte w tym punkcie informacje charakteryzują źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. W szczególności dotyczą one emisji zanieczyszczeń powstałych w wyniku spalania paliw w celu produkcji energii (głównie ciepłej).

1.1. Uwarunkowania nadrzędne

Ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza w tym w szczególności z energetycznego spalania paliw mają być realizowane zgodnie z zapisami zawartymi w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z póź. zmianami) oraz z punktu widzenia ekonomicznego z zapisu (corocznie wydawanych) Rozporządzeń Rady Ministrów w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian. Dopuszczalny wpływ źródeł zanieczyszczeń powietrza, w tym z racji zaopatrzenia w energię pochodzącą z energetycznego spalania paliw określają normy środowiskowe publikowane w formie rozporządzeń.

1.2. Źródła zanieczyszczeń powietrza

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza w gminie jest energetyczne spalanie paliw, w wyniku którego do powietrza dostają się tlenki węgla, tlenki azotu, dwutlenek siarki i pył (m. in. pył drobny). Największymi punktowymi źródłami zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza w gminie są kotłownie zlokalizowane w Rynie.

Kotłownie na terenie Rynu eksploatują:

- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rynie – 7 kotłowni, dostarczających ciepło do 273 mieszkań (opalanych gazem) i kotłowni w budynku Przychodni Zdrowia (opalanej węglem), która ma być zamieniona na gazową, moc łączna kotłowni 1,5 MW,
- Spółdzielnia Mieszkaniowa – 13 kotłowni na olej opałowy, dostarczających ciepło do 219 mieszkań, moc kotłowni 1,4 MW,
- Spółdzielnia Niewidomych „Zorza” (trociny, drewno),
- Spółdzielnia Inwalidów „Pokój” (olej opałowy lekki).

Ponadto występują kotłownie lokalne: w zakładzie produkcji stolarki z tworzyw sztucznych w Rynie (na olej opałowy), zakładzie stolarskim w Rynie (na trociny).

Według dostępnych danych kotłownie eksploatowane przez PGKiM w Rynie zużywają rocznie ok. 343 tys. m³ gazu (2003 r.).

W pozostałych kotłowniach spalane jest też co najmniej 75 Mg drewna pochodzącego z zakładów przetwórstwa tego surowca i 60 Mg oleju opałowego lekkiego.

Kolejnymi źródłami zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza są indywidualne źródła ogrzewania w gospodarstwach domowych. Te źródła potrafią być mocno uciążliwe szczególnie przy niesprzyjających warunkach atmosferycznych. Ponadto w paleniskach domowych często proces spalania jest słabo kontrolowany, a spalany opał jest o niskiej wartości energetycznej, często spalane są materiały inne niż opał, m. in. odpady z tworzyw sztucznych. Chociaż można zapewne spotkać się z tym problemem na terenie każdej gminy, ale na terenie gminy Ryn nie przybiera to zjawisko skali stanowiącej znacznego zagrożenie dla środowiska.

Kolejne źródła zanieczyszczeń powietrza to komunikacja, ale ruch samochodowy pomimo występowania ważnej regionalnej trasy komunikacyjnej nie jest zbyt duży aby twierdzić, że ma znaczny wpływ na jakość powietrza w gminie. Emisja komunikacyjna oddziałuje przede wszystkim w miesiącach letnich. Ruch na linii kolejowej występującej w północnej części gminy jest ograniczony, co też nie powoduje zagrożeń dla powietrza.

Technologicznym źródłem zanieczyszczeń mogą w ograniczonym zakresie być zakłady produkcji drzewnej w Rynie i m. Tros. Jednakże z racji niezbyt dużej koncentracji zakładów i niezbyt dużej ich wielkości nie powinny one stanowić zagrożenia dla powietrza atmosferycznego.

Lokalnymi źródłami zanieczyszczeń do powietrza mogą być emisje z produkcji rolniczej (amoniak) m. in. z hodowli zwierząt (2 fermy trzody i 2 fermy drobiu). Jednakże i ten aspekt sprawy nie stanowi zagrożenia z racji braku znacznej koncentracji takich obiektów na danym terenie.

Emisja zanieczyszczeń do powietrza może następować również z oczyszczalni ścieków i składowiska odpadów, ale są to małe obiekty i ta emisja nie zagraża dla stanu powietrza atmosferycznego.

1.3. Podsumowanie

Generalnie sytuacja w zakresie zanieczyszczania powietrza jest dobra. Dominującymi paliwami stosowanymi do opalania największych kotłów użytkowanych na terenie gminy są: gaz ziemny, olej opałowy i drewno lite oraz trociny. Faktem jest też, że pozyskiwanie ciepła dla obiektów mieszkalnych odbywa się z kilkunastu małych kotłowni, ale takie rozwiązanie pozwala na zaoszczędzenie na stratach ciepła. Niewątpliwie pozostaje do rozwiązania kwestia ogrzewania budynków mieszkalnych przez indywidualnych właścicieli domów i innych podmiotów stosujących węgiel jako paliwo. Na terenie gminy nie występują zakłady powodujące znaczną emisję zanieczyszczeń do powietrza, a występujące fermy lokalnie mogą powodować występowanie zanieczyszczeń w szczególności nienormowanych uciążliwości zapachowych.

Stosując zasadę, że nigdy nie jest tak dobrze ażeby nie mogło być lepiej w przypadku gminy Ryn można dążyć do ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza poprzez:

- likwidację małych kotłowni węglowych (w tym w prywatnych domach) i zastępowanie ich przez źródła lokalne, wyposażone w nowoczesne kotły olejowe i gazowe lub podłączanie do sieci i źródeł z dala czynnych.

- ograniczenie wprowadzanych zanieczyszczeń poprzez montowanie urządzeń ograniczających emisję do powietrza (w szczególności fermy i emisja technologiczna).

2. Hałas

Hałas jest specyficznym czynnikiem zanieczyszczającym środowisko, charakteryzującym się mnogością źródeł i powszechnością występowania we wszystkich środowiskach biosfery. Głównym zagrożeniem jest hałas od przemysłu i środków transportu.

Na obszarze gminy podobnie jak i na obszarze województwa do najbardziej uciążliwych źródeł hałasu wpływającym na klimat akustyczny należy ruch drogowy. Uciążliwość ta wiąże się z powszechnością jego występowania oraz czasem oddziaływania. Hałas komunikacyjny najbardziej dotyczy ruchu kołowego drogowego ponieważ istniejąca linia kolejowa obsługuje relatywnie niewiele pociągów i przebiega przez fragmentaryczną część gminy. Wzrost ruchu na drogach powoduje, że ulega pogorszeniu klimat akustyczny. Uciążliwość tras komunikacyjnych zależy od: natężenia ruchu, struktury rodzajowej potoku pojazdów, stanu nawierzchni i pojazdów, prędkości jazdy oraz odległości linii zabudowy od jezdni. Przez Ryn przebiega ważna regionalna linia drogowa, a więc droga Mrągowo-Giżycko, co wpływa na klimat akustyczny rejonu, a szczególnie miasta Ryn.

Hałas przemysłowy mogący występować punktowo, na terenie gminy nie powoduje zagrożeń z racji małej ilości zakładów produkcyjno-usługowych mogących emitować dźwięki.

Według danych WIOŚ w Olsztynie na terenie gminy nie ma zakładów emitujących ponadnormatywny hałas do środowiska.

W kwietniu 2004 r. przeprowadzono dla potrzeb niniejszego programu ogólne badanie hałasu komunikacyjnego w Rynie przy ul. Kopernika (naprzeciwko domu nr 10) w przedziale czasu między 9.00 a 14.00.

Tabela 3. Wyniki pomiarów hałasu drogowego w Rynie.

Liczba pojazdów w ciągu godziny (sztuki)				Poziom hałasu	Poziom średni
Osobowe	Dostawcze	Ciężarowe	Razem	dB	dB
156	24	36	216	68,3	69,4
300	25	12	337	70,1	
228	12	13	253	69,7	

Przeprowadzone pomiary dla przedziału czasowego 9.00-14.00 reprezentującego średni poziom dla okresu pory dnia (6.00-22.00) pozwalają określić równoważny poziom hałasu dla 16 godzin tejże pory dnia. Jest to prosta metoda do wstępnego określenia stanu akustycznego w związku z występowaniem transportu drogowego. Poziom średni hałas wynoszący 69,4 dB oznacza przekroczenie o 9,4 dB wielkości (60 dB) uznawanej za dopuszczalną dla typu zabudowy reprezentowanej przez teren w rejonie ulicy Kopernika w Rynie.

Jak widać kwestia eliminacji hałasu drogowego w Rynie jest tematem do dalszych rozważań, ale działania w tym zakresie są bardzo kosztowne (np. budowa obwodnicy czy

też naprawa nawierzchni dróg) bo wpływ na hałas emitowany przez silniki pojazdów wymagałby eliminacji pojazdów o dużym poziomie hałasu (źle skonstruowanych i starych wyeksploatowanych). Sprawa budowy obwodnicy dla Rynu (ujęta wstępnie w „Studium ...”) wymaga podejmowania tego tematu być może niekoniecznie w obecnym programie.

2.1. Podsumowanie

Hałas jest uciążliwym czynnikiem wpływającym na środowisko.

W celu ochrony przed skutkami emisji hałasu należy przewidywać następujące działania:

- poprawę nawierzchni dróg,
- budowę obwodnic (w „Studium uwarunkowań ... „ przedstawiono ewentualny przebieg takiej obwodnicy dla Rynu), zapewnienie płynności tras,
- tworzenie pasów zadrzewień, a gdzie jest to niezbędne budowę ekranów akustycznych
- lokalizację uciążliwych pod względem hałasu zakładów produkcyjnych i usługowych w oddaleniu od zabudowy mieszkaniowej,
- właściwe lokowanie urządzeń emitujących hałas na terenach przemysłowych,
- stosowanie ograniczeń w emisji hałasu,
- ograniczanie emisji hałasu z terenów przemysłowych,
- zapewnienie warunków akustycznych na terenach rekreacyjno-wypoczynkowych.

Na terenie gminy Ryn nie występuje problem z hałasem przemysłowym pochodzącym z zakładów produkcyjnych lub usługowych. Pewne uciążliwości może stwarzać hałas komunikacyjny z racji występowania ważnej trasy komunikacyjnej Mragowo-Giżycko. W tym zakresie sytuację poprawiłoby wybudowanie obwodnicy, ale realia są takie, że wiele miast większych od Rynu nie posiada takiej trasy. Należy jedynie wierzyć, że po rozwiązaniu ważniejszych kwestii środowiskowych jak chociażby sprawa wybudowania odpowiedniej długości sieci kanalizacyjnych sprawa ograniczania uciążliwości hałasu komunikacyjnego stanie się tematem podstawowym jako zadanie perspektywiczne. Temat został jednak zasygnalizowany do dalszych rozważań w kolejnym programie.

3. Promieniowanie jonizujące i niejonizujące

3.1. Promieniowanie jonizujące i niejonizujące

Promieniowanie jonizujące pochodzi poza źródłami naturalnymi z aparatury rentgenowskiej, urządzeń stosowanych w diagnostyce (źródła zamknięte) czy też w ramach działań medycyny nuklearnej i pracowni naukowych zajmujących się materiałami izotopowymi (źródła otwarte). Rejestr źródeł promieniowania jonizującego prowadzi Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Olsztynie. Z ww. danych wynika, że na terenie gminy Ryn nie ma źródeł promieniowania jonizującego. (*Dane z Programu ochrony środowiska województwa warmińsko-mazurskiego – diagnoza*).

Jeśli chodzi o promieniowanie niejonizujące są one związane w szczególności z oddziaływaniem elektromagnetycznym. Do podstawowych źródeł pól elektromagnetycznych należą: przewody linii wysokiego napięcia prądu zmiennego, stacje transformatorowe i urządzenia zasilane prądem zmiennym, anteny stacji bazowych

telefonii komórkowej oraz sprzęt gospodarstwa domowego zasilany prądem zmiennym o częstotliwości 50/60 Hz.

Najsilniejszym oddziaływaniem charakteryzują się linie elektroenergetyczne wysokich napięć. Występowanie takich linii wymaga wyznaczenia stref ochronnych o określonych rygorach w zależności od natężenia pola elektrycznego. Pod liniami elektroenergetycznymi o napięciu od 110-400 kV może występować jedynie strefa ochronna drugiego stopnia z zakazem lokalizacji budynków mieszkalnych. Aktualnie na terenie gminy linia elektroenergetyczna o napięciu 110 kV przebiega przez krótki odcinek w północnej części. Przewidywana jest jednak budowa linii elektroenergetycznej 400 kV ze strefą ochronną mającą przebiegać przez teren znaczny teren gminy.

Źródłem promieniowania niejonizującego są stacje bazowe telefonii komórkowych, systemów przywoławczych, komputerowych pokrywających coraz gęstsza siecią obszary skupisk ludności. Źródłem promieniowania elektromagnetycznego w stacjach bazowych są anteny sektorowe rozsiewawcze i paraboliczne anteny linii radiowych. Odpowiednia wysokość masztu anteny oraz dobór właściwych parametrów pracy stacji bazowych powoduje, że nie wywierają one negatywnego wpływu na ludzi. Ale zawsze mogą się zdarzyć jakieś anomalie lub awarie.

Dlatego wskazane jest jednak instalowanie anten z dala od zabudowań mieszkalnych.

Na terenie gminy występują 3 stacje telefonii komórkowej, wszystkie zlokalizowane w rejonie Rynu.

3.2. Podsumowanie

Na terenie gminy nie ma źródeł emisji promieniowania jonizującego. Źródła promieniowania niejonizującego na terenie gminy to przede wszystkim linia energetyczna 110 kV, anteny telefonii komórkowej oraz lokalne stacje transformatorowe. Jednakże przy prawidłowym użytkowaniu urządzenia te nie powinny wpływać negatywnie na środowisko naturalne w znacznym stopniu.

4. Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami na terenie gminy została przedstawiona w Gminnym planie gospodarki odpadami. Poniżej przedstawiono ogólny opis tego komponentu środowiska.

4.1. Odpady komunalne

Na terenie gminy istnieje zorganizowany odbiór odpadów komunalnych zmieszanych. Każdy mieszkaniec gminy może korzystać z usług wyspecjalizowanych firm wywozowych. Odpady odbierane są przez 3 firmy wywozowe, które wywożą odpady na składowisko gminne w m. Knis lub poza teren gminy (niewielka ilość odpadów). Składowisko ww. nie ma szans funkcjonowania bez znacznych nakładów finansowych na jego modernizację, a w zasadzie budowę od podstaw (co zresztą jest niezasadne). Składowisko zgodnie z decyzją Starosty Giżyckiego ma być zamknięte z dniem 31.12.2005 r. Gmina przystąpiła do związku gmin w ramach powiatu giżyckiego celem wspólnego rozwiązania kwestii gospodarowania odpadami. Na terenie gminy nie jest prowadzona selektywna zbiórka odpadów komunalnych, nie ma też instalacji do odzysku odpadów komunalnych, a unieszkodliwianie odpadów odbywa się na ww. składowisku.

4.2. Odpady niebezpieczne

Odpady niebezpieczne mogą powstawać na terenie gminy zarówno wśród odpadów komunalnych jak i odpadów pochodzących z procesów produkcji i świadczenia usług. Ilości tych odpadów nie są znane z racji nie prowadzenia selektywnej zbiórki tych odpadów ze strumienia odpadów komunalnych jak i braku danych od podmiotów gospodarczych (nie przekazujących tych danych do bazy wojewódzkiej prowadzonej przez Marszałka Województwa). Na terenie gminy nie występują składowiska odpadów niebezpiecznych w tym mogilniki środków ochrony roślin.

4.3. Odpady przemysłowe

Liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy jest niewielka (łącznie m. in. z placówkami handlowymi ok. 100) stąd i ilość powstających odpadów powinna być nieduża. Ilości tych odpadów nie są znane z racji braku danych od podmiotów gospodarczych (nie przekazujących tych danych do bazy wojewódzkiej prowadzonej przez Marszałka Województwa). Na terenie gminy nie występują instalacje do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów przemysłowych.

4.4. Podsumowanie

Sytuacja w zakresie gospodarki odpadami na terenie gminy wymaga znacznych zmian z racji konieczności zamknięcia gminnego składowiska odpadów w m. Knis z dniem 31.12.2005 r. W zakresie gospodarki odpadami przemysłowymi wskazane jest doprowadzenie do przekazywania do wojewódzkiej bazy danych informacji o ilości wytwarzanych odpadów na terenie gminy.

5. Gospodarka wodna i ściekowa

5.1. Gospodarka wodna

Według danych Programu Wojewódzkiego na terenie województwa nie występuje na większą skalę deficyt wody ani zagrożenie pustynnienia obszarów rolnych. Poza obszarami Żuław nie występują znaczne zagrożenia powodzią. Chociaż akurat na terenie gminy Ryn występują tereny pojezierne położone w rejonie oddziaływania jezior w sąsiedztwie jezior: Guber, Dejguny, Ilawki, Tałowisko, Szymon oraz Orło i Ołów. Źródłem poboru wody do celów komunalnych i przemysłowych na terenie gminy są wody podziemne. Wykorzystanie zasobów wodnych na terenie gminy zawiera się w przedziale 40-60 %, przy średnim poziomie zwodociągowania gminy, który w roku 2000 zawierał się w przedziale 12,1-30,0 km/1000 mieszkańców. Wskaźnik gęstości sieci wodociągowej jest niski dla gminy i kształtuje się w przedziale 0,01-0,5 km/km². Zauważyć też należy, że stosunek miejscowości zwodociągowanych do miejscowości skanalizowanych jest bliski 5, co świadczy o dosyć sporej dużej dysproporcji i może świadczyć o problemie zagrożenia dla środowiska. Faktem jest, że w miejscowościach nie posiadających sieci kanalizacyjnej występują znaczne ilości zbiorników bezodpływowych – 713 szt. Występują jednak posesje korzystające z wody nie posiadające zorganizowanego sposobu postępowania ze ściekami.

Sieć wodociągowa zarówno na terenie miasta jak i obszarach wiejskich nie jest wystarczająca.

W mieście Ryn na dzień 31.12.2002 korzystało z wodociągu 100% mieszkańców. Na terenach wiejskich zaopatrzenie w wodę bieżącą przedstawia się nieco inaczej – z sieci wodociągu korzystają 672 gospodarstwa (ok. 63 % gospodarstw wiejskich), zaś ze studni lokalnych wierconych lub kopanych korzystają 383 gospodarstwa (36 %), z bilansu wynika, że 1 % gospodarstw terenów wiejskich nie ma dostępu do wody użytkowej (lub wystąpiła jakaś nieścisłość w podawaniu danych przez mieszkańców).

Według danych PGKiM w roku 2003 na terenie gminy zużycie wody wyniosło 184 tys. m³ z tego 15,8 tys. m³ wody zostało zakupione z sąsiedniej gminy. Do celów przemysłowych wykorzystano 8,8 tys. m³ wody.

Długość sieci wodociągowej eksploatowanej przez PGKiM Ryn wynosi 54 km.

W celu zapewnienia dostawy wody o określonych parametrach i ewentualnego zamknięcia ujęć lokalnych mogących zagrażać środowisku przewidywane jest wybudowanie spinki sieci wodociągowej (Bachorza-Tros) oraz budowa sieci w jednym czasie z budową sieci kanalizacyjnej dla miejscowości: Szymonka, Prażmowo, Kozin, Monetki i Orło, Sterławki Wielkie, Głębowo, Kronowo w celu wyeliminowania ujęć wody dla których nie są zachowane normy jej jakości.

Ujęcia wody

Zasadnicza część wody do celów użytkowych mieszkańców gminy pobierana jest z ujęć podziemnych eksploatowanych przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rynie. Są to ujęcia:

Tabela 4. Lokalizacja komunalnych ujęć wody na terenie gminy Ryn.

Lp.	Lokalizacja (oznaczenie ujęcia)	Głębokość otworu (m p.p.t.)	Głębokość lustra wody	Wydajność ujęcia (m ³ /h)	Pobór wody (tys. m ³ /rok)	Jakość wód – przekroczenia
1.	Ryn	Nr 1 - 51m Nr 2 - 50 m	Studnie ciśnieniowe	2200	138,6	Fe – 0,2 mg/dm ³ Mn – 0,04 mg/dm ³
2.	Ławki	Nr 1 – 41m Nr 2– 41 m	36 m	1680	12,7	Fe – 0,05 mg/dm ³
3.	Monetki	Nr 1- 64 m	34 m	1632	12,0	mangan, mętność
4.	Orło	Nr 1- 35 m	32 m	264	2,0	żelazo, mangan
5.	Wejdyki	Nr 1- 72 m	32 m	1368	2,9	żelazo, mangan

Jakość wody z ujęć wykazanych w pozycji 3-5 w tabeli powyżej wykazuje przekroczenie wskaźników żelaza i manganu oraz mętności (co może mieć związek właśnie z przekroczeniem zawartości żelaza i manganu). Pozostałe wartości poniżej dopuszczalnych.

5.2. Gospodarka ściekowa

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosi 20 km. Miasto Ryn posiada sieć kanalizacji deszczowej o długości 2,5 km.

Ilość mieszkańców gminy korzystających z kanalizacji wynosi około 60 %. Sieć kanalizacyjna występuje w następujących miejscowościach gminy: Ryn, Bachorza, Canki, Głąbowo, Mleczkowo, Ryński Dwór, Rybical.

Według danych ze spisu powszechnego (z roku 2002) z 2389 gospodarstw 1456 (61 %) posiada podłączenie do sieci kanalizacji, a 713 (30%) z urzędzeń lokalnych (zbiorniki bezodpływowe), pozostałe gospodarstwa nie posiadają rozwiązanej kwestii zagospodarowania ścieków lub nie przedstawiły właściwych danych do spisu powszechnego.

Jako zadania do realizacji w najbliższym czasie wskazano budowę sieci kanalizacyjnej dla miejscowości Knis, Knis Podewsie (2004 r.), a następnie dwa ciągi sieci: Szymonka, Prażmowo, Kozin, Monetki, Skop, Tros, Bachorza i Głąbowo, Orło, Sterławki Wielkie, Grzybowo, Kronowo (2005-2006 r.).

Ścieki komunalne na terenie gminy są oczyszczane w miejskiej oczyszczalni w Rynie.

Na terenie gminy występuje 1 oczyszczalnia ścieków komunalnych w:

- Rynie – miejska oczyszczalnia została oddana do użytkowania w 1993 r., eksploatowana jest przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Rynie. Jest to mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia z chemicznym usuwaniem biogenów o możliwości oczyszczania 1000 m³ ścieków na dobę. Oczyszczone ścieki za pośrednictwem rowu melioracyjnego odprowadzane są do jeziora Ryńskiego. Obecnie ilość ścieków oczyszczanych w ciągu doby wynosi ok. 360 m³. Ładunek dobowy wprowadzany w ściekach do odbiornika wynosi odpowiednio [w kg /dobę]: BZT5 – 6,63; N-NH4 – 23,45; zawiesina ogólna – 4,36; Nog – 34,66; Pog. – 2,15. Kontrola przeprowadzona w 2003 r. przez WIOŚ w Olsztynie, delegaturę w Giżycku wykazała przekroczenia wartości określonych w pozwoleniu – azotu amonowego, ogólnego i fosforu. Jak widać wykorzystanie oczyszczalni sięga ok. 40 %.

Od początku eksploatacji oczyszczalnia nie jest w stanie uzyskać parametrów określonych w pozwoleniu wodnoprawnym. W 2003 r. rozpoczęto prace związane z opracowaniem projektu na modernizację oczyszczalni.

Na terenie gminy nie występują przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Na terenie gminy aktualnie nie występują hodowlane stawy rybne mogące wnosić dodatkowe ładunki zanieczyszczeń.

5.3. Podsumowanie

Zasoby wód w dostępnych ujęciach studziennych przewyższają obecnie zużycie wody w gminie. Stopień zwodociągowania gminy jest jeszcze niedostateczny. Niedobłą tendencją z punktu widzenia ochrony środowiska jest budowanie wodociągów bez budowy

sieci kanalizacyjnej. Gmina chce poprawić ten stan i wybudować łącznie sieć wodociągową w jednym czasie z siecią kanalizacyjną.

System kanalizacyjny na terenie gminy wymaga jeszcze poprawy. Istnieje znaczny zapas przepustowości gminnej oczyszczalni ścieków.

Sieć kanalizacji deszczowej też będzie wymagała rozbudowy, istniejący krótki odcinek nie będzie zabezpieczał potrzeby odprowadzania tych wód. Decydując się na rozbudowę takiej sieci należy mieć na względzie fakt, że za wody deszczowe odprowadzane siecią kanalizacji deszczowej gmina ponosi opłaty z tytułu korzystania ze środowiska.

6. Poważne awarie

Na terenie gminy nie ma zakładów chemicznych produkujących substancje i preparaty chemiczne w myśl ustawy o preparatach i substancjach chemicznych oraz instalacji przemysłowych mogących stwarzać zagrożenie poważną awarią. „Poważne awarie” należy rozumieć jako zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Rejestr potencjalnych sprawców poważnych awarii prowadzi Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, ale jak już wspomniano na terenie gminy nie ma takich podmiotów.

7. Inne aspekty ochrony środowiska.

Na terenie gminy nie wyspecyfikowano źródła znacznych drgań.

Na terenie gminy występują 4 fermy tzw. wielkotowarowe. Trzy gospodarstwa zajmują się hodowlą trzody chlewnej przy obsadzie w ilości 3500-4200 szt. Pozostałe gospodarstwo prowadzi hodowlę indyków przy obsadzie ok. 15000 szt. Nie jest to duża koncentracja tego typu obiektów i przy prawidłowej produkcji z zachowaniem zasad dobrej praktyki rolniczej i zasad ochrony środowiska nie powinno być zagrożenia dla środowiska naturalnego.

Teren gminy jest terenem rolniczym i wskazane jest tu przedstawić wymogi jakie czekają rolników w zakresie związanym z ochroną środowiska dotyczące posiadania szczelnych zbiorników na nawozy płynne (gnojowica i gnojówka) i budowy płyt gnojowych. Zgodnie z ustawą o nawozach i nawożeniu :

- naturalne nawozy płynne (gnojowica i gnojówka) powinny być gromadzone w szczelnych zbiornikach o pojemności umożliwiającej 4-miesięczne przetrzymanie,
- nawozy naturalne w postaci stałej (np. obornik) powinny być przechowywane w pomieszczeniach inwentarskich lub na nieprzepuszczalnych płytach, zabezpieczonych przed przenikaniem do gruntu oraz posiadających instalację odprowadzającą wyciek do szczelnych zbiorników (płyty mają być zastosowane do 24.10.2008 r.

Montaż płyt może być narzucony poza ww. przepisem kwestią otrzymania dopłat rolniczych. O ile nie zmieniają się przepisy sprawa budowy płyt gnojowych nabierze znaczenia i tempa na przełomie 2007/2008 r.

Ponadto zasadne jest rozpowszechnianie wśród rolników zasad dobrej praktyki rolniczej, bez której nie można się obyć na terenach bogatych w wody z jakimi mamy do czynienia na terenie gminy Ryn.

8. Współpraca w związkach celowych i innych na potrzeby ochrony środowiska.

Gmina Ryn uczestniczy w celowym związku gmin Związek Gmin - Gospodarka Odpadami, w skład którego wchodzi gminy powiatu giżyckiego i dwie gminy spoza tego powiatu, a mianowicie gminy Banie Mazurskie i Budry. Celem ogólnym związku jest kompleksowe rozwiązanie problemu zagospodarowania odpadów komunalnych na terenie ww. gmin z uwzględnieniem wykorzystania terenu w rejonie istniejącego składowiska odpadów w m. Świdry, gm. Giżycko.

IV. Edukacja ekologiczna społeczeństwa

Szeroko pojęta edukacja ekologiczna, obejmująca wszystkich ludzi bez wyjątku – poczynając od najmłodszych a kończąc na najstarszych służy zrozumieniu wpływu działalności człowieka na przyrodę i środowisko. Bez edukacji ekologicznej nie da się przeprowadzać zmian w środowisku naturalnym zmierzających do poprawy zrównoważonego rozwoju. Edukacja ekologiczna staje się istotnym elementem edukacji obywatelskiej, służącej wykształceniu społeczeństwa akceptującego zasadę zrównoważonego rozwoju, umiejącego oceniać stan bezpieczeństwa ekologicznego i uczestniczącego w podejmowaniu decyzji wpływających na jakość życia.

Edukacja ekologiczna w szczególności rozwija się w szkołach i przedszkolach. Ważne jest jednak włączanie w zdobywanie wiedzy ekologicznej i przyjmowanie dobrych nawyków przez osoby dorosłe.

I tu jest rola dla samorządów lokalnych aby poza działaniami inwestycyjnymi prowadzić akcje edukacyjne kierowane do dorosłych obywateli. Bardzo ważną jest edukacja polskiego rolnictwa i wsi ponieważ tam potrzeba wiele zrobić by zmienić niektóre zachowania ludzi tam mieszkających (brak wytwarzania odpadów, sposób magazynowania obornika czy sposób postępowania z gnojowicą i gnojówką czy padłymi sztukami zwierząt).

Na terenie gminy edukacja ekologiczna jest prowadzona przede wszystkim w placówkach oświatowych czyli w szkołach podstawowych i gimnazjum. Dzieci i młodzież uczestniczą w rozmaitych formach edukacji ekologicznej prowadzonej w ramach akcji typu sprzątanie świata czy sprzątanie Warmii i Mazur i.t.p.

Nauczyciele prowadzący zajęcia edukacyjne uczestniczą w zajęciach podnoszących kwalifikacje prowadzonych przez Centra Edukacji Ekologicznej (najbliżej Rynu takie centrum znajduje się w Giżycku – Mazurskie Centrum edukacji Ekologicznej współtworzone przez Fundację Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich).

Wskazane jest rozszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży oraz objęcie różnymi formami edukacji dorosłej ludności gminy.

V. SYNTEZA – ZASOBY I STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO PROBLEMY ORAZ CELE DO REALIZACJI.

Na podstawie zebranych informacji i po przeprowadzeniu ich analizy dla poszczególnych komponentów środowiska przedstawiono problemy ekologiczne jakie występują na terenie gminy z podaniem celów jakie powinny być postawione dla poprawy sytuacji.

Tabela 5. Stan środowiska, problemy ekologiczne i cele do realizacji.

	Główne problemy	Cele
I. Zasoby i stan środowiska przyrodniczego		
1. Krajobraz i przyroda		
	- wysoki poziom zmian na terenach bardzo atrakcyjnych dla turystyki i rekreacji w rejonie miejscowości turystycznych, - zagrożenia dla cennych walorów krajobrazowych	- zachowanie obecnych walorów krajobrazowych gminy
2. Szata roślinna		
	- zagrożenia dla unikalnych roślin występujących w rejonach działalności człowieka, szczególnie rekreacyjnej	- zachowanie unikatowych roślin występujących na terenie gminy
3. Świat zwierząt		
	- zagrożeniem może być ingerencja człowieka w istniejące formy ochrony zwierząt	- zachowanie aktualnych form ochrony terenów występowania zwierząt
4. Lasy		
	- zbyt mała lesistość terenu - zagrożenie dla istniejących lasów	- zwiększenie lesistości - ochrona lasów
5. Powietrze atmosferyczne – brak problemu		
6. Gleby		
	- nie zadawalająca rolnicza przydatność gleb	- podniesienie rolniczej przydatności gleb
7. Kopaliny		
	- możliwość degradacji terenów pokopalnianych - brak pełnej inwentaryzacji terenów kopalnianych - brak określenia powierzchni terenów zdegradowanych wymagających rekultywacji	- dobry stan terenów pokopalnianych - pełna inwentaryzacji terenów kopalnianych - pełne dane o powierzchni terenów zdegradowanych, celem określenia potrzeb rekultywacji

Program ochrony środowiska miasta i gminy Ryn na lata 2004-2007

z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008-2011

8. Wody powierzchniowe		
	- zagrożenia dla wód ze strony ścieków - brak współdziałania w zakresie ograniczania zanieczyszczeń wprowadzanych do wód z innymi gminami	- dobra jakość wód powierzchniowych - skuteczna współpraca z innymi gminami w zakresie ograniczania zanieczyszczeń wprowadzanych do wód powierzchniowych
9. Wody podziemne		
	- chemizacja rolnictwa i leśnictwa, - niedostateczny zasób systemów kanalizacyjnych,	- wysoka jakość wód podziemnych
10. Odnawialne źródła energii		
	- niski stopień wykorzystania odnawialnych źródeł pozyskiwania energii.	- wysoki stopień wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.
11. Inne aspekty - brak problemu		
12. Racjonalizacja zużycia wody , materiałów i energii		
	-straty energii w systemach przesyłowych (energetycznych, ciepłych), nie najwyższe parametry termoizolacyjne budynków.	- niskie straty energii w systemach przesyłowych (energetycznych, ciepłych),poprawa parametrów termoizolacyjnych budynków (np. docieplanie).
II. Działalność człowieka i jej wpływ na jakość środowiska.		
1. Powietrze atmosferyczne		
	- okresowe i miejscowe występowanie podwyższonej emisji zanieczyszczeń,	- niska emisja zanieczyszczeń do powietrza.
2. Hałas		
	- możliwość zagrożenia hałasem przemysłowym - występowanie hałasu komunikacyjnego z racji przebiegu przez Ryn ważnych dróg	- zachowanie hałasu przemysłowego co najmniej na obecnym poziomie -działania administracyjne zmierzające do obniżenia w przyszłości hałasu komunikacyjnego w Rynie
3. Promieniowanie jonizujące i niejonizujące – brak problemu		
4. Gospodarka odpadami - Opisano w Planie gospodarki odpadami miasta i gminy Ryn.		

Program ochrony środowiska miasta i gminy Ryn na lata 2004-2007

z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008-2011

5. Gospodarka wodno-ściekowa		
	<ul style="list-style-type: none"> - niepełny stopień zwodociągowania gminy z ujęć monitorowanych, - zbyt mały stopień skanalizowania gminy - gminna oczyszczalnia ścieków nie spełniająca wymogów w zakresie oczyszczania ścieków 	<ul style="list-style-type: none"> - wysoki stopień zwodociągowania terenu gminy z ujęć monitorowanych ograniczających możliwość zanieczyszczenia źródeł wodnych - wysoki stopień skanalizowania miejscowości i miejsc nie objętych taką metodą odbioru ścieków - dobrze funkcjonująca oczyszczalnia dotrzymująca parametry określone w decyzji
6. Poważne awarie – brak problemu		
7. Inne aspekty środowiska – brak problemu		
III. Edukacja ekologiczna		
	- zbyt mały zakres edukacji i wiedzy ekologicznej	- rozwinięty system edukacji i przekazywania wiedzy ekologicznej

VI. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ.

1. Cele i zadania koordynowane wynikające z planów wyższych rządów.

W planie wojewódzkim dla powiatu giżyckiego przedstawiono następujące zadania.

W dziale I : „Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych” w celach 1.1. -1.4. przewidziano:

- rozważenie utworzenia rezerwatu Bagna Nietlickie po akceptacji samorządu oraz podmiotów, których interes mógłby być naruszony,
- utworzenie sieci NATURA 2000 (specjalne Obszary Ochrony zgodnie z Dyrektywą Siedliskową i Obszary Specjalnej Ochrony zgodnie z Dyrektywą Ptasia).

W dziale II : Poprawa jakości środowiska w celu 2.1. Dobry stan wód przewidziano:

- założenie monitoringu wpływu istniejących mogilników i składowisk odpadów na jakość wód podziemnych,
- ustanowienie obszaru ochrony zbiornika wód podziemnych GZWP 206 Kętrzyn.

W harmonogramie realizacji „Powiatowego programu dla powiatu giżyckiego” przedstawiono w poszczególnych działach następujące ilości celów:

W dziale I : „Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych” - 18 celów (ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej regionu) i 3 cele (racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych).

W dziale II : „Poprawa jakości środowiska” – 23 cele.

Cele i zadania koordynowane dotyczące gminy zostały w miarę spójności przedstawione w tabeli poniżej.

2. Cele i zadania własne gminy.

Cele i zadania własne zostały przedstawione bezpośrednio w tabeli poniżej. Wskazano termin realizacji, instytucje odpowiedzialne oraz źródła finansowania.

Nakłady finansowe nie zostały przedstawione ze względu na znaczną ich szacunkowość i brak oparcia w większości przypadków na podstawach ustalania kosztów.

Na podstawie uzyskanych z Urzędu Miasta i Gminy w Rynie szacunków koszty najważniejszych nakładów inwestycyjnych związanych z rozbudową sieci wodociągowej i kanalizacyjnej nominalnie może wynieść:

- w 2004 r. – 1200 tys. PLN,
- w latach 2005-2006 – 13000 tys. PLN.

Tabela 6. Harmonogram realizacji celów i zadań.

I. OCHRONA I RACJONALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH				
1. OCHRONA RÓZNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I KRAJOBRAZOWEJ GMINY				
1.1. Krajobraz i przyroda.				
1.2. Szata roślinna				
1.3. Świat zwierząt				
cele	zadania	termin realizacji	instytucje odpowiedzialne	Źródła finansowania
- zachowanie obecnych walorów krajobrazowych gminy	zadania własne: - planowanie rozwoju turystyki i rekreacji z uwzględnieniem zachowania walorów krajobrazowych	zadanie ciągle 2004-2007	samorząd gminny	budżet gminy
- zachowanie unikatowych roślin występujących na terenie gminy	- wdrożenie skutecznych narzędzi (w szczególności planistycznych) dla ochrony różnorodności,	zadanie ciągle	samorząd gminny	budżet gminy
- zachowanie aktualnych form ochrony terenów występowania zwierząt	- wspieranie rolnictwa ekologicznego jako formy gospodarowania nie naruszającej równowagi przyrodniczej.	zadanie ciągle	samorząd gminny	budżet gminy
	- ochrona planistyczna terenów o unikatowych roślinach	zadanie ciągle	samorząd gminny	budżet gminy
	- ochrona planistyczna terenów chronionych	zadanie ciągle	samorząd gminny	budżet gminy
	zadanie koordynowane: powołanie w powiecie i gminach służb odpowiedzialnych za ochronę przyrody w tym za ochronę różnorodności	2004-2005	samorząd powiatu, samorząd gminy	budżet gminy, budżet powiatu

Program ochrony środowiska miasta i gminy Ryn na lata 2004-2007

z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008-2011

1.4. Lasy				
- zwiększenie lesistości	zadanie własne: - wyznaczenie granic rolno-leśnych w planach zagospodarowania przestrzennego	2004-2006	samorząd gminy	budżet gminy
- ochrona lasów	zadania koordynowane: -przeprowadzenie działań formalnoprawnych pod potrzeby zalesień	2004-2006	Starosta	budżet Starosty budżet Państwa, Fund. Ochrony Grunt. Rolnych
	- opracowanie dokumentacji glebowo-siedliskowej i urzędzeniowej	2004-2006	Lasy Państwowe, Starosta	budżet Lasów Państw., budżet Państwa i Starosty
	- zalesianie terenów	2004-2007	Lasy Państwowe, właściciele , gruntów	budżet Lasów Państw., środki właścicieli gruntów
	- monitoring stanu lasów	zadanie ciągłe	Lasy Państwowe	budżet Państwa i Lasów Państw,
1.5. Powietrze atmosferyczne – brak celów i potrzeby działań.				

Program ochrony środowiska miasta i gminy Ryn na lata 2004-2007

z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008-2011

1.6. Gleby					
- podniesienie przydatności gleb	rolniczej	Zadania koordynowane: - działania zmierzające do zmniejszenia zakwaszenia gleb	zadanie ciągłe	Wojewoda, Ośrodek Doradztwa Rolniczego, właściciele gruntów	budżet Wojewody, ODR, właściciele gruntów
		- prowadzenie oceny jakości gleb i ziemi oraz monitoringu dokonujących się zmian	zadanie ciągłe	Starosta, Stacja Chemiczno-Rolnicza	budżet Starosty
1.7. Kopaliny					
- dobry stan terenów pokopalnianych		zadania własne: - monitoring terenów pokopalnianych,	zadanie ciągłe	samorząd gminny	budżet gminy
- pełna inwentaryzacja terenów kopalnianych		- zinwentaryzowanie terenów kopalnianych,	2004-2005	samorząd gminny	budżet gminy
- pełne dane o powierzchni terenów zdegradowanych		- zinwentaryzowanie terenów zdegradowanych przez eksploatację kopalni wymagających rekultywacji	2004-2005	samorząd gminny	budżet gminy
		zadania koordynowane: - sukcesywna rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	zadanie ciągłe	Starosta, użytkownicy złóż	środki użytkowników, budżet Starosty
1.8. Wody powierzchniowe					
		zadania własne:			

Program ochrony środowiska miasta i gminy Ryn na lata 2004-2007

z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008-2011

- dobra jakość wód powierzchniowych	- eliminacja wprowadzania zanieczyszczeń do wód poprzez budowę sieci kanalizacyjnych	zadanie ciągłe	samorząd gminny	budżet gminy
- skuteczna współpraca z innymi gminami w zakresie ograniczania zanieczyszczeń wprowadzanych do wód powierzchniowych	- wymiana informacji o realizowanych zadaniach w zakresie ograniczania zanieczyszczeń wprowadzanych do wód na terenie innych gmin położonych w zlewni jezior występujących na terenie gminy Ryn	zadanie ciągłe	samorząd gminny	budżet gminy
1.9. Wody podziemne				
- wysoka jakość wód podziemnych	zadanie własne: - wysoki stopień skanalizowania gminy,	zadanie ciągłe	samorząd gminny	budżet gminy
	zadania koordynowane: - ograniczenie zagrożeń ze strony rolnictwa i leśnictwa, - ustanowienie obszaru ochrony zbiornika wód podziemnych GZWP 206 Kętrzyn.	zadanie ciągłe 2003-2006	Lasy Państwowe, rolnicy RZGW Warszawa	budżet Lasów Państw., środki użytkowników gruntów budżet Państwa, NFOŚiGW
1.10. Odnawialne źródła energii				
- wysoki stopień wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.	zadania własne: - wspieranie inicjatyw proekologicznych w zakresie produkcji i stosowania ekologicznych paliw energii	zadanie ciągłe	Samorząd gminny	Budżet gminy
	- zwiększenie stopnia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.	zadanie ciągłe	- wytwórcy paliw i wytwórcy energii ze źródeł odnawialnych	Środki wytwórców

Program ochrony środowiska miasta i gminy Ryn na lata 2004-2007

z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008-2011

1.11. Inne aspekty – brak celów i zadań				
1.12. Racjonalizacja zużycia wody, materiałów i energii				
- zmniejszenie wodochłonności, ograniczenie materiałochłonności i ograniczenie zużycia energii.	zadanie własne: - zmniejszenie strat energii w systemach przesyłowych (energetycznych, cieplnych), poprawa parametrów termoizolacyjnych budynków (np. docieplanie, wymiana okien) należących do gminy.	zadanie ciągle	samorząd gminny	budżet gminy
	zadania koordynowane: - uruchomienie programów oszczędzania wody w systemach zaopatrzenia w wodę w porozumieniu z podmiotami dostarczającymi wodę,	zadanie ciągle	podmioty gospodarcze, mieszkańcy, podmioty dostarczające wodę	środki podmiotów i mieszkańców
	- ograniczenie zużycia wody do celów przemysłowych (poza przemysłem spożywczym i niektórymi specjalnymi działami produkcji),	zadanie ciągle	podmioty gospodarcze	budżety podmiotów
	- zmniejszenie energochłonności i odpadowości produkcji poprzez zastosowanie technologii spełniających wymogi BAT,	zadanie ciągle	podmioty gospodarcze, Urząd statystyczny	budżety podmiotów
- zmniejszenie strat energii w systemach przesyłowych (energetycznych, cieplnych), poprawa parametrów termoizolacyjnych budynków (np. docieplanie, wymiana okien).	zadanie ciągle	podmioty gospodarcze, administratorzy linii przesyłowych	budżety podmiotów i administratorów w	

Program ochrony środowiska miasta i gminy Ryn na lata 2004-2007

z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008-2011

II. DZIAŁALNOŚĆ CZŁOWIEKA I JEJ WPŁYW NA JAKOŚĆ ŚRODOWISKA				
2.1. Powietrze atmosferyczne				
- niska emisja zanieczyszczeń do powietrza.	zadania własne: - podłączanie odbiorców do komunalnych sieci ciepłowniczych	zadanie ciągłe	Samorząd gminny	budżet gminy
	zadania koordynowane: - zmiana systemu ogrzewania z węglowego na gazowy, olejowy lub na paliwa odnawialne,	zadanie ciągłe	Administratorzy budynków, przedsiębiorcy	środki administratorów w i przedsiębiorców
	- propagowanie i wdrażanie alternatywnych źródeł energii, w tym energii odnawialnej.	zadanie ciągłe	Samorząd gminny, Administratorzy	budżet gminy i środki administratorów
2.2. Hałas				
- zachowanie hałasu przemysłowego co najmniej na obecnym poziomie -działania administracyjne zmierzające do obniżenia w przyszłości hałasu komunikacyjnego w Rynie	zadania własne: - dobre ujęcie planistyczne lokalizacji nowych zakładów	zadanie ciągłe	Samorząd gminny	budżet gminy
	- ujęcie w ewentualnie opracowywanych planach zagospodarowania obwodnicy dla miasta	zadanie ciągłe	Samorząd gminny	budżet gminy
	- uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących standardów emisyjnych dla poszczególnych rodzajów terenu	zadanie na etapie opracowania stosowanego planu	Samorząd gminny	budżet gminy
2.3. Promieniowanie jonizujące i niejonizujące – brak celów i zadań				
2.4. Gospodarka odpadami – osobne opracowanie w formie planu gospodarki odpadami				

Program ochrony środowiska miasta i gminy Ryn na lata 2004-2007

z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008-2011

2.5. Gospodarka wodno-ściekowa				
<p>-wysoki stopień zwodociągowania terenu gminy z ujęć monitorowanych ograniczających możliwość zanieczyszczenia źróź wodnych</p> <p>- wysoki stopień skanalizowania miejscowości i miejsc nie objętych taką metodą odbioru ścieków</p> <p>- dobrze funkcjonująca oczyszczalnia dotrzymująca parametry określone w decyzji</p>	<p>Zadania własne:</p> <p>- zwodociągowanie terenu gminy z ujęć monitorowanych ograniczających możliwość zanieczyszczenia źróź wodnych dla miejscowości wykazanych w opracowaniu ,</p> <p>- skanalizowanie miejscowości i miejsc nie objętych taką metodą odbioru ścieków.</p> <p>- modernizacja gminnej oczyszczalni ścieków</p>	2004-2007	Samorząd gminny	Budżet gminy, fundusze celowe
		2004-2007	Samorząd gminny	Budżet gminy, fundusze celowe
		2005-2006	Samorząd gminny	Budżet gminy, fundusze celowe
2.6. Poważne awarie – brak celów i zadań				
2.7. Inne aspekty środowiska – brak celów i zadań				
III. EDUKACJA EKOLOGICZNA				
<p>- rozwinięty system edukacji ekologicznej i wiedzy o środowisku gminy</p>	<p>Zadanie własne:</p> <p>- zamieszczenie na stronie internetowej gminy i na tablicy ogłoszeń informacji o stanie środowiska, jego ochronie i planach w tym zakresie.</p>	zadanie ciągłe	Samorząd gminny	Budżet gminy, środki Centrów Edukacji Ekologicznej

VII. OGÓLNE UJĘCIE PERSPEKTYWICZNE DZIAŁAŃ NA LATA 2008-2011.

Trudno jest przedstawiać jakie cele i działania czekają do realizacji na terenie gminy w okresie 2008-2011. Będzie można je bliżej przedstawić w kolejnym programie ochrony środowiska na ww. okres.

Z przewidywań analizy zawartej w niniejszym opracowaniu można stwierdzić, że zapewne do realizacji pozostaną takie kwestie:

- dokończenie budowy sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej na terenach pozbawionych takiej infrastruktury,
- budowa kanalizacji deszczowej na terenach zurbanizowanych,
- budowa obwodnicy dla m. Ryn,
- budowa na terenach gospodarstw rolnych płyt do gromadzenia nawozu stałego.

VIII. NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACJI ORAZ KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU.

1. Zagadnienia instytucjonalne.

Teren gminy Ryn leży w kompetencji następujących instytucji zajmujących się zagadnieniami ochrony środowiska:

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Olsztynie, Delegatura w Giżycku,
- Regionalny Zarząd Gospodarki wodnej w Warszawie, Inspektorat w Giżycku,
- Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Giżycku.

Na terenie gminy nie działają żadne organizacje pozarządowe zajmujące się zagadnieniami ochrony środowiska.

2. Struktura organizacyjna realizacji programu.

W gminie Ryn sprawami ochrony środowiska zajmuje się Urząd Miasta i Gminy Ryn. W strukturze urzędu jest wydzielony dział zajmujący się ochroną środowiska. Jednakże do bezpośredniej koordynacji realizacji programu powinna być wyznaczona osoba najlepiej z tego działu ale nie koniecznie. Może być też zespół zajmujący się realizacją ustaleń programu obejmujący kilka osób. Ten zespół (lub osoba) powinien koordynować realizację zadań własnych oraz analizować realizację zadań koordynowanych.

W miarę potrzeb zespół koordynujący mógłby uczestniczyć w spotkaniach powiatowego zespołu do spraw realizacji powiatowego programu ochrony środowiska.

Koordinator gminny do spraw realizacji programu powinien:

- koordynować prawidłową realizację zadań własnych gminy,
- monitorować postęp realizacji zadań,

Program ochrony środowiska miasta i gminy Ryn na lata 2004-2007

z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008-2011

- zgłaszać władzom gminy ewentualne opóźnienia czy też opóźnienia w realizacji programu,
- uczestniczyć w zebraniach powiatowego zespołu do spraw realizacji powiatowego programu ochrony środowiska,
- kontaktować się z osobami i instytucjami których udział w realizacji programu jest niezbędny (np. nauczyciele czy też instytucje współdziałające w zadaniach koordynowanych).

Dla celów właściwego zaangażowania się w prace związane z realizacją programu ochrony środowiska i planu gospodarki odpadami wskazane jest zaangażowanie osoby zajmującej się bezpośrednio tymi sprawami.

3. Ramy prawne.

Realizacja programu ochrony środowiska będzie opierała się na zapisach następujących aktów prawnych:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska [Dz. U. Nr 62 poz. 627 z póź. zmianami].
- Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw [Dz. U. Nr 100 poz. 1085 z póź. zmianami].
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu porządku i czystości w gminach [Dz. U. Nr 132 poz. 622 z póź. zmianami].
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach [Dz. U. Nr 62 poz. 628 z póź. zmianami].
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne [Dz. U. Nr 115 poz. 1229 z póź. zmianami].
- Ustawa z dnia 26 lipca 2000 r. o nawozach i nawożeniu [Dz. U. Nr 89, poz. 991 z póź. zmianami].
- Rozporządzenia do ww. ustaw i inne ustawy z zakresu dotyczącego ochrony środowiska.

Dyspozycje zawarte w tych aktach prawnych kierowane do jednostki samorządowej stopnia gminnego oraz inne zapisy powinny ułatwić realizację niektórych zadań ujętych w programie.

4. Dostęp do informacji i udział społeczeństwa

Spółeczeństwo ma prawo dostępu do informacji o stanie środowiska. Sprawę tą szczegółowo reguluje stosowne rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2002 r. w sprawie sposobu udostępniania informacji o środowisku [Dz. U. Nr 176, poz. 1453].

W niniejszym programie uwzględniono kwestie dostępu społeczeństwa do informacji poprzez publikacje na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy oraz na

Program ochrony środowiska miasta i gminy Ryn na lata 2004-2007

z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008-2011

tablicy ogłoszeń w Urzędzie o stanie środowiska, jego ochronie i planach w tym zakresie. Informacja powinna być w miarę często aktualizowana.

5. Kontrola realizacji programu

Co dwa lata organ wykonawczy gminy (Burmistrz) musi dokonać oceny realizacji programu i przedstawić raport z wykonania programu Radzie Gminy. Powyższe działania wynikają z art. 18 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Ocena realizacji programu powinna opierać się na stwierdzeniu zgodności wykonania założonych zadań przedstawionych w harmonogramie ze stanem faktycznym z uwzględnieniem określonych wskaźników realizacji programu.

Celem uniknięcia niezrealizowania lub opóźnienia w realizacji założonych zadań koordynator gminny do spraw realizacji programu gminnego powinien dokonywać analizy stanu wykonania zadań w odstępach półrocznych. Takie działanie ma spowodować, że w przypadku opóźnień w realizacji zadań i celów możliwe będzie po przedstawieniu tego burmistrzowi podjęcie stosownych czynności.

6. Wskaźniki realizacji programu

Wskaźniki realizacji programu przedstawiono w tabeli nr 7 poniżej.

7. Prezentacja zagadnień na mapie.

Na mapach przedstawiono zasadnicze zagrożenia dla środowiska gminy oraz potencjalne miejsca realizacji inwestycji ekologicznych na terenie gminy w latach 2004-2007.

Wobec posiadania przez Gminę Ryn opracowanego „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania ...” z dokładnym załącznikiem mapowym obejmującym szczegółowo i obrazowo pozostałe kwestie związane z ochroną środowiska jak chociażby rozmieszczenie obszarów chronionych i innych ważnych elementów nie jest zasadne tworzenie kolejnej wersji takiej mapy. Wobec powyższego skupiono się na zasadniczych sprawach związanych z programem, co zostało w miarę możliwości przedstawione.

Tabela 7. Wskaźniki realizacji programu.

I. OCHRONA I RACJONALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH				
1. OCHRONA RÓZNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I KRAJOBRAZOWEJ GMINY				
1.1. Krajobraz i przyroda.				
1.2. Szata roślinna				
1.3. Świat zwierząt				
Cele	Wskaźniki	Jednostka miary	Stan wyjściowy	Źródła informacji o wskaźnikach
- zachowanie obecnych walorów krajobrazowych gminy - zachowanie unikatowych roślin występujących na terenie gminy - zachowanie aktualnych form ochrony terenów występowania zwierząt	Liczba terenów i walorów poddanych prawnej ochronie	Szt.	5	Urząd Miasta i Gminy
1.4. Lasy				
- zwiększenie lesistości - ochrona lasów	Ilość hektarów terenów zalesionych	ha	0 (1.1.2004 r.)	Lasy Państwowe, Starostwo, Gmina
1.5. Powietrze atmosferyczne – brak celów i potrzeby działań.				
1.6. Gleby				
- podniesienie rolniczej przydatności gleb	udział gleb dla których istnieje potrzeba wapnowania w stopniu koniecznym i potrzebnym - 42 %	%	44	Stacja Chemiczno-Rolnicza

Program ochrony środowiska miasta i gminy Ryn na lata 2004-2007

z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008-2011

1.7. Kopaliny				
- dobry stan terenów pokopalnianych	ilość funkcjonujących kopalni surowców	szt.	4	Urząd Miasta i Gminy
- pełna inwentaryzacja terenów kopalnianych	powierzchnia terenu wymagająca rekultywacji	ha	0 (01.01.2004 r.)	Urząd Miasta i Gminy
- pełne dane o powierzchni terenów zdegradowanych				
1.8. Wody powierzchniowe				
- dobra jakość wód powierzchniowych	liczba miejscowości podłączonych do sieci kanalizacyjnej	szt.	6	Urząd Miasta i Gminy
- skuteczna współpraca z innymi gminami w zakresie ograniczania zanieczyszczeń wprowadzanych do wód powierzchniowych	liczba spotkań w sprawie wymiany informacji	szt.	0 (01.01.2004 r.)	Urząd Miasta i Gminy
1.9. Wody podziemne				
- wysoka jakość wód podziemnych	liczba gospodarstw podłączonych do sieci kanalizacyjnej obsługiwanej przez oczyszczalnię	szt.	1453	Urząd Miasta i Gminy
	ustanowienie obszaru ochrony zbiornika wód podziemnych GZWP 206 Kętrzyn.	szt. 1	0	RZGW Warszawa
1.10. Odnawialne źródła energii				
- wysoki stopień wykorzystania , energii ze źródeł odnawialnych.	Ilość paliw ze źródeł odnawialnych wykorzystywanych na terenie gminy	Mg	75	Podmioty wykorzystujące paliwo
1.11. Inne aspekty – brak celów i zadań				
1.12. Racjonalizacja zużycia wody, materiałów i energii				
- zmniejszenie wodochłonności, ograniczenie materiałochłonności i ograniczenie zużycia energii.	Wodochłonność produkcji Materiałochłonność produkcji	W przeliczeniu na PKB,	od 2004 r.	Urząd Statystyczny

Program ochrony środowiska miasta i gminy Ryn na lata 2004-2007

z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008-2011

	Energochłonność produkcji	jednostkę produkcji lub wartość sprzedaną w przemyśle		
II. DZIAŁALNOŚĆ CZŁOWIEKA I JEJ WPŁYW NA JAKOŚĆ ŚRODOWISKA				
2.1. Powietrze atmosferyczne				
- niska emisja zanieczyszczeń do powietrza.	Liczba połączeń do miejskiej sieci ciepłowniczej lub zmiany nośnika energii (w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii)	Szt.	0 – (01.01.2004 r.)	Administratorzy kotłowni, Urząd Miasta i Gminy
2.2. Hałas				
- zachowanie hałasu przemysłowego co najmniej na obecnym poziomie	Liczba podmiotów powodujących przekroczenia emisji hałasu - 0	Szt.	0	WIOŚ
2.3. Promieniowanie jonizujące i niejonizujące – brak celów i zadań				
2.4. Gospodarka odpadami – osobne opracowanie w formie planu gospodarki odpadami				
2.5. Gospodarka wodno-ściekowa				
-wysoki stopień zwodociągowania terenu gminy z ujęć monitorowanych	Podłączenie do nowych sieci wodociągowych 10 miejscowości	szt.	-	Urząd Miasta i Gminy
- wysoki stopień skanalizowania miejscowości	Podłączenie do sieci kanalizacyjnej 14 miejscowości	szt.	-	Urząd Miasta i Gminy
- dobrze funkcjonująca oczyszczalnia	Modernizacja oczyszczalni ścieków – 1 szt.	szt.		
2.6. Poważne awarie – brak celów i zadań				
2.7. Inne aspekty środowiska – brak celów i zadań				
III. EDUKACJA EKOLOGICZNA				
- rozwinięty system edukacji ekologicznej i wiedzy o środowisku	Liczba informacji przekazanych do publicznej wiadomości na stronie internetowej gminy i na tablicy ogłoszeń	szt.	-	Urząd Miasta i Gminy

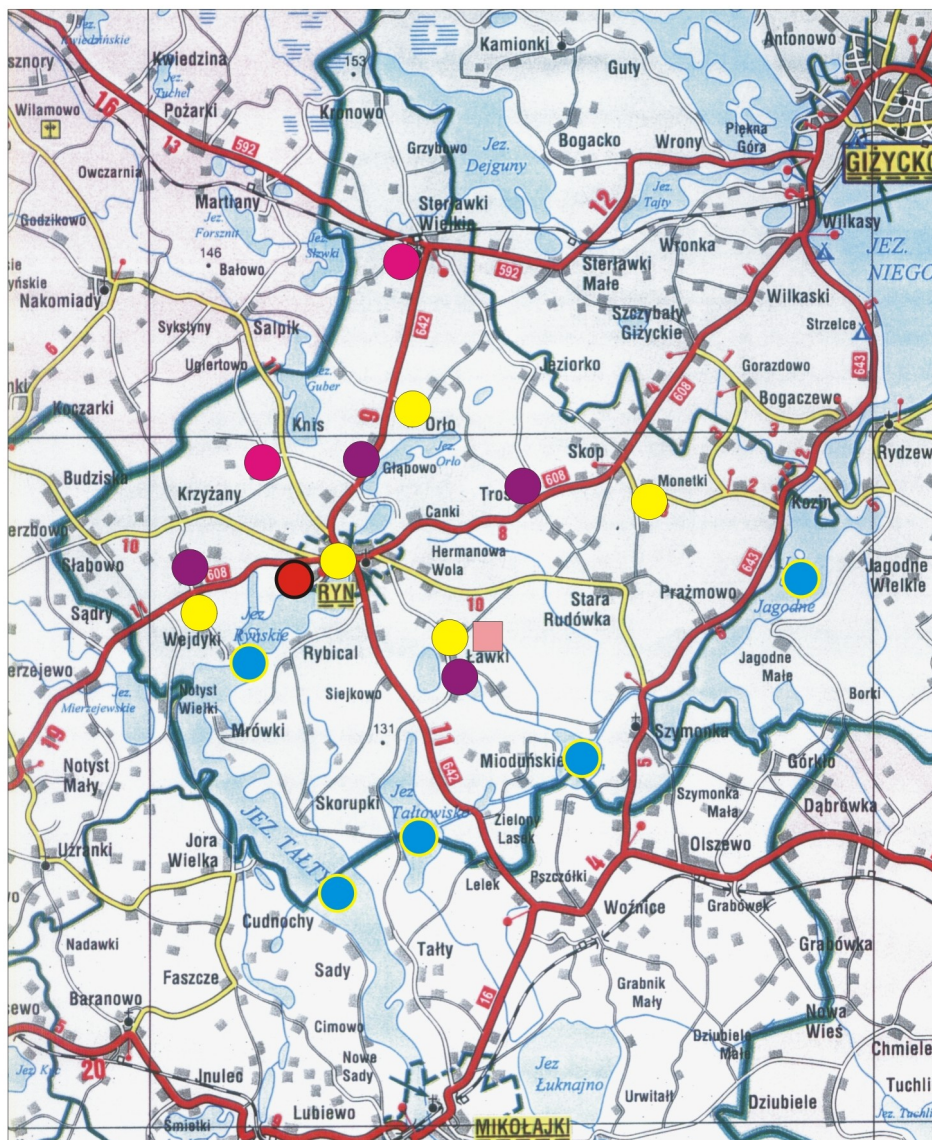
Program ochrony środowiska miasta i gminy Ryn na lata 2004-2007

z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008-2011

gminy	informacji o stanie środowiska, jego ochronie i planach w tym zakresie.			
-------	---	--	--	--

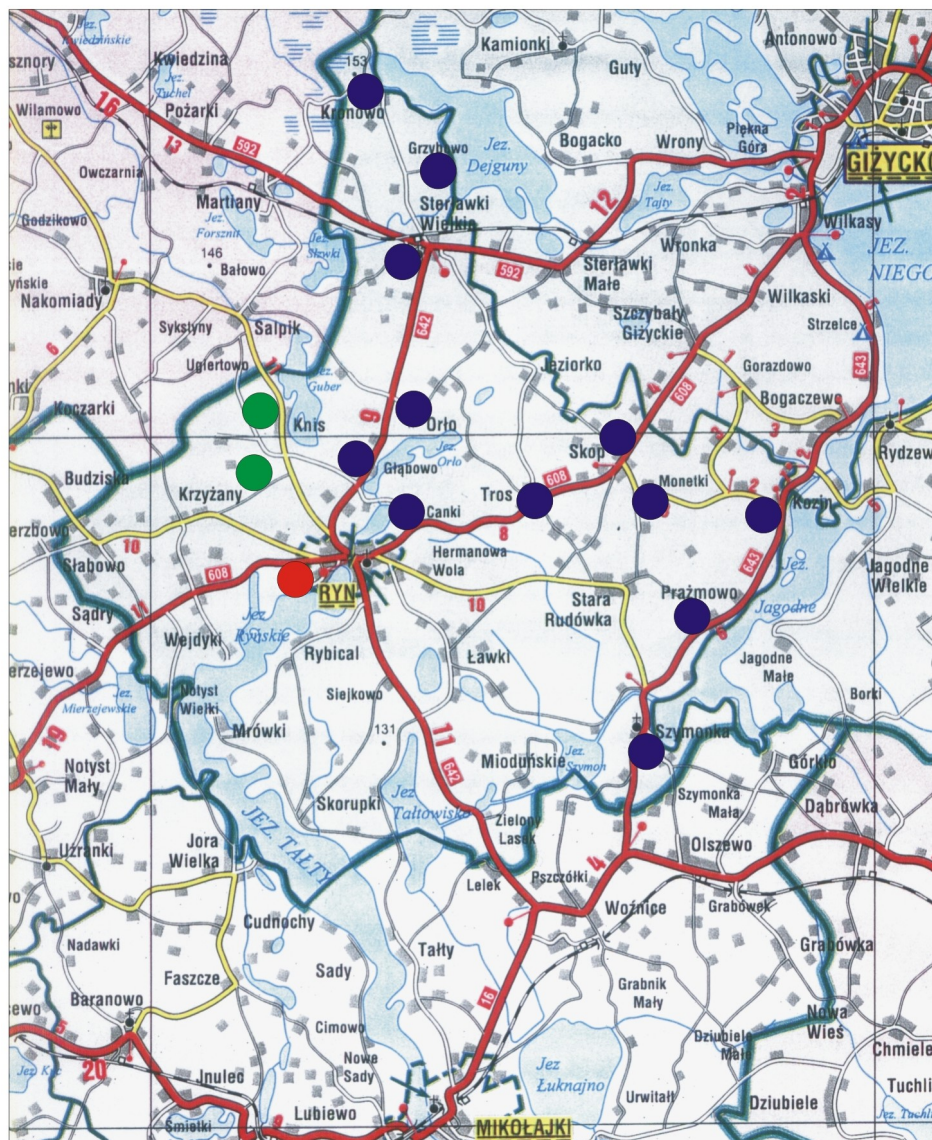
Program ochrony środowiska miasta i gminy Ryn na lata 2004-2007
z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008-2011

Miejsca występowania zagrożeń dla środowiska oraz punkty charakterystyczne opisane w Programie

- - miejsca składowania lub magazynowania odpadów
- - miejsca występowania ferm wielkotowarowych
- - punkt regionalnego monitoringu wód podziemnych
- - oczyszczalnia ścieków
- - jeziora badane w latach 1997-2000 (wszystkie III klasa czystości)
- - miejsca występowania ujęć wody eksploatowanych przez PGKiM

Miejsca przewidywanych zadań inwestycyjnych w latach 2004 - 2007

- - budowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w latach 2005 - 2006
- - budowa sieci kanalizacyjnej w roku 2004
- - modernizacja oczyszczalni ścieków w Rynie